

TAKARÉKOSKODNI

MAGGI kifizetése: 5 nagydíj, 32 aranyérem, 6 díszoklevél, 7 tiszteletdíj. Hatszor versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párisi világkiállításokon (Maggi Gyula bírálótag).

Férfiöltönyt
dívtatos szabással, gyapjúszövetből készült mérték után finom kivitelben 25 kor.-ért
LICHTMANN SANDOR
szabómester, 11090b
Budapest, Rottenbiller-u. 4B.
I. emelet.
Vidékre minták bérmentve.

Sachsen-Altenburg.
Technikum Altenburg.
Gé és elektrotechnik, papírtchn., Automobiltechn.
Program ingy.

5 frtért
szétküld utánvét mellett az
Orsz. Posztóruház
Budapest, Rottenbiller-u. 4B.
I. emelet.
egy férfiöltönyre 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna angol gyapjúszövetet.

Hirdetéseik
felvétetnek a kiadóhivatásban, IV., Budapest, Egyetem-utca

11148

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tiszta és ment káros alkatrészekből.
Jótállás: 25,000 koronát ízet a Schicht György cég Auszsigban bárkinek, a ki bebizonyítja, hogy szappana a «Schicht» névvel valamely káros keveréket tartalmaz.

Schicht-szappan!

(„Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan.)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot. A ruhát kiméli és megóvjá.

Mindennemű ruha és mosási módszer részére a legjobb és legolcsóbb. Hőfehér ruhát ad. A színeket emeli, fénylővé és világossá teszi.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan «Schicht» névvel és a «Szarvas» v. «Kulcs» védjeggyel legyen ellátva.

Serravallo
CHINA-BOR VASSAL
erősítőszert gyengélkedők, vérszegénység és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 11500
Külföldi sz. Több mint 4000 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban felfülesztés árúvegekben 4 K 2.00, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Budapest IV., Eötvös-út 6. Klottid. pal.
KALAP-KIRÁLY
AUTOMOBIL
bőr kalap és sapka különlegességek
Árjegyzék külföldiek. 11505

Rozsnyay vasas china bora.
Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 kor.
Egy 4 üveget tartalmazó postaládá 14 kor. 12 fillér franco küldve.
A Rozsnyay-féle vasas china bor
egyike a legelterjedtebb és leg-hatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felülmúlja. Vérszegénységnek különösen ajánlható 11266
Főraktár Budapesten: **Török József** gyógyszer-tárában
Továbbá a készítőnél: **Rozsnyay Mátyas** gyógyszer-tárában Aradon, Szabadság-tér.

Somatose
HÚS-FEHÉRJE.
Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és zom- edző erősítőszert. 10944
Kapható gyógyszerárakban és droguerárakban.

KWIZDA FERENCZ JÁN.
es. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Korneuburgban Bécs mellett.
KWIZDA FLUIDJA
Kügyő védjeggyel 11288
(TURISTA-FLUID).
Régi bevált aromatisz bedörzsölés az idegek és izmok izmáztatására és megerősítésére. Eredményesen használva turisták, kerékpárosok és lovagok által nagyobb túrák utáni erősítésre és erőt gyűjtésre.
Árak: 1/2 palack K 2.—
1/4 palack K 1.20
Kapható minden gyógyszer-tárban. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest, Király-utca 12 és Andrassy-ut 26. szám.

RETHY BELA
GYÓGYSZERÉSZ
PEMETEFÜZÜKORKA
BÉKÉSCSABÁN
ÁRA 60 fillér.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszer-tárában,
Budapest, V. 49, Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán. 11186

A LEGJOBB FEJFÁJÁS ELLEN FÉL PERCZ ALATT HAT ANTIDOL
KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN!

KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG.
Istenem, — így sobja az ember, — mit adnék, ha elháríthatnám az életemet a szörnyű betegségekkel, amelyek a kövérést okozzák. Lám, nem is kell annyit áldozni. Tegyen minden hölgy és férfi csak egy kis csomagot **Mandor** soványító és vértisztító porral, biztos az eredmény; ezt tekintélyes orvosi és vegytudományi kimutatásokkal. — Ne mulassza senki el, arról meggyőződni, hozasson meg a **Mandor** port, ha be nem váltik, a pénzt duplán visszatartom. Csak 2 kor. 80 fill. **Mandor** doboza, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Után-ételem a pénz be küldése mellett; portomtatessen díszkötésben küldi.
Mme Mandl Ida, Budapest, Károly-körút 2 V. sz.
Török József gyógyszer-tárban, Budapest, Király-utca 12. sz. 11285

Roskopf-Patent forint 3.50
frt 3.50
A «Roskopf-Frere» órágyár Svájcban megalkotott, hogy valódi Roskopf-Patent anker-remont-órát, melyek maig több mint kétszázannyi készülték, 3.50 forint áron adjam el. Az eladás csak rövid ideig tart, míg a készlet elfogy és azért van, hogy a tisztelt vevők kifizetésétől kezdve a Roskopf-Patent «Roskopf-Patent» és «Roskopf-Patent» óra között. A valódi Roskopf-Patent órák 36 óráig járnak, üvegfedéllel anker-műve van, mely rubinköveken jár és szolgálatképessége 25–30 év, ellenben a Roskopf-rendszerű óra már néhány év múlva használhatatlanná válik. Minden valódi Roskopf-Patent óra plombával és a hátulso fődelen «Roskopf-Frere» (Svájc) ezének három évre szóló igazolvánnyal van ellátva. Meg nem felelő esetben kötelezem magamat 30 napon belül az óra teljes összegét bérmentve visszaküldeni. Szétküldését az utólevéllel a főképviselőség Ausztria Magyarországi részére:
MAX BÖHNEL, órás
Wien, IV., Margarethenstrasse 38.
Kérje ingyen és bérmentve vagy árjegyzékemet, mely több mint ezer képet tartalmaz mindenféle óra-, arany- és ezüst-árúról. 11201

6. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 11.

Szerkesztési iroda: IV. Béltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A «Világbródi»-val negyedévenként 80 fillérel 15bb. Külföldi előfizetésekre a postai társaság határozott vitelidőj is vonatkozik.

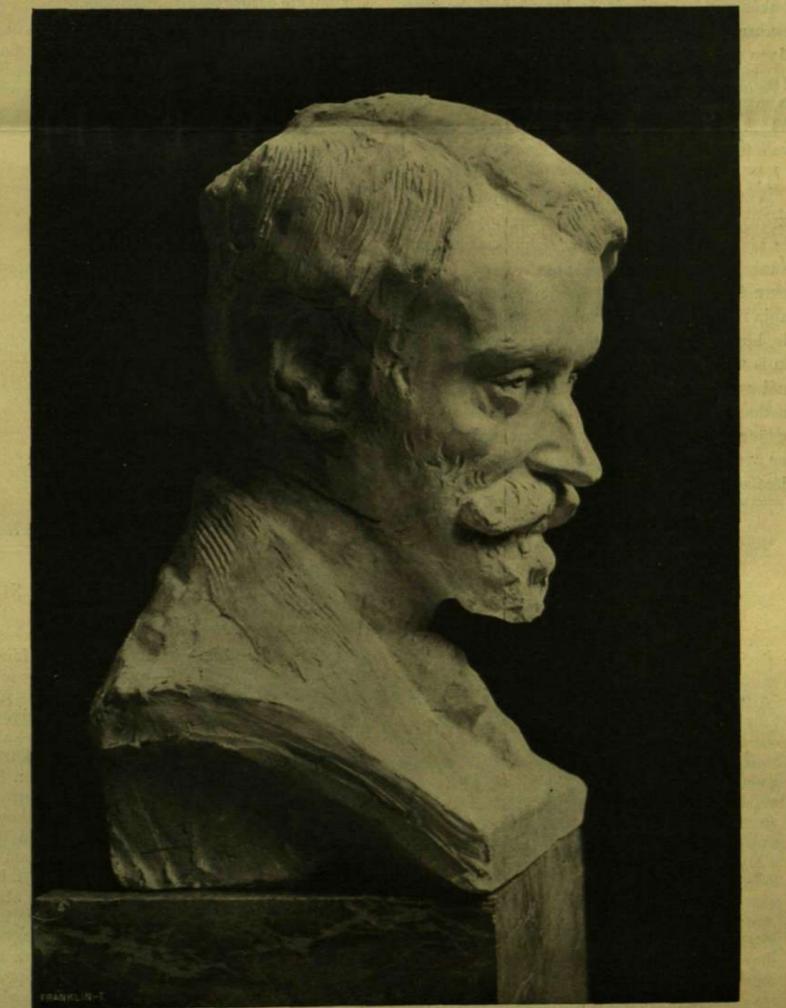
GRÓF ANDRÁSSY GYULA.

NINCS A SORSNAK fősvényében őrzött drágasága annál az aranyból, amelyvel a kiválasztott nevetek befuttatja, hogy ebben a mindig frissen tartó ragyogásban megmaradjanak, túl múlt időkön és múlt nemzedékeken. Millió ember ostromolja meg a sorsot ezért a materiáért, míg ez rászánja magát, hogy odaadjon belőle valamelyiknek egy porciót. Ennek azután nagyon gazdag embernek kell lennie, ha a neve sohase került is bele a világtörténet lapjainak. Ki kell mutatnia, hogy a lelkét az égiek telerakták olyan kincsessel, a melyet se a bányákban nem fejtenek, se Rhodesia gyémántmezőin nem találnak. Ez a kincs egy csekk, a mit a jó Isten ad az ő kiválasztottjainak, és a sors kötelessége, hogy beváltsa arra a bizonyos aranyra.

Már most könnyű elképzelni, micsoda sora van annak, a ki ebből az aranyból olyan névre követel meg egy adagot, a melynek a ragyogóvá tevésére a sors már adott egy porciót!... Hányszor megforgatja, megnézi, vizsgálja, a napnak tartja a sors ezt az újabb csekket, míg meggyőződik róla, hogy nem hamis és kiadja a második Andrássy Gyulának is, a mit az egyiknek már kiadott. És ime, ez a nagy eset megese. A sors kötelességének érezte, hogy felszáz esztendőn belül az igazak, a jók és az első történelmi dicsőségéből két gróf Andrássy Gyulának adjon egy-egy egész porciót. A milyenből egyből is egész generációk élének. És adta minden erőszakolás nélkül. Mert a ki kapta, nem olyan ember, hogy a maga számára követelne a dicsőséget. Az ő követelő készsége nem a magáé. Ezt ideadta nekünk, mindnyájunknak, a kik együtt a magyar nemzet vagyunk. Ideadta tudásban, munkában, fáradozásban, izgalomban és olyan önfeláldozásban, a milyen csak attól telik, a kinek annyi áldozni valója van, mint van neki. A mi követelése neki van a sorson, azt mi követeljük a számára a magunk jövő boldogságában és a történelmi igazságtévesében.

való elmének becses fűszereit, meg nem javíthatta. A sors nem adta meg neki, hogy levelesse szomorú napokat élő nemzete asztaláról a szenvedésnek és megpróbáltatásnak kovásztalan kenyerét és helyébe a békességnek rózsaszínűjét tehesse. Győzelem nélkül tért haza. De

vereség nélkül is. Mert tudott kockára tenni mindent, a mi az övé volt. De nem tett kockára semmit, a mi a nemzeté. Tudott oly rendíthetetlenül kemény lenni, mikor ezekről volt szó, mint a milyen határtalanul odaadó volt, mikor nehéz hivatása az övét, aczélos elméjé-

Legény Miklós szobrászművész. GRÓF ANDRÁSSY GYULA.

nek és törékeny testének minden megfeszített munkáját követelte tole.

Szembem állni egy uralkodóval egy más akarat hajlíthatatlan szilárdságában: mindenki számára erős próbája a férfileleknek. És az agg fejedelem, a kivel gróf Andrássy Gyulát a történelem így szembeállította, kevesek szemében jelenhetett meg oly varázsbán, mint éppen ő előtte. Ez ősz fejedelem egykoron a térdén lovagoltatta őt, szeretettel simogatva gyermekfejét és mikor édesatyja, névben és dicsőségben elődje meghalt, királyi palotája ormán félárbóczra eresztette a lobogót. Meggyászolta úgy, a hogy még semmi más alattvalóját soha.

Becsülünk meg érdeme szerint minden emberi motívumot: Andrássy Gyula emberilegis igen nagyot, szinte tragikusan nagyot művelt akkor, mikor szemben állva ezzel az uralkodóval, a ki iránt az ő lelke úgy tele van szeretettel, hálával és hódolattal, mint talán senki másé, meg tudott az ő akarata ellenében egy más akarat rendületlen képviselőjének maradni. Hogy illet tehesen az ember, ehhez az erkölcsi erőnek, a meggyőződés erejének, a nemzethez való hűség erejének, a jog tisztelete erejének olyan tömegére van szükség, a mely hőssé teszi azt, a kinek megadatott. Gróf Andrássy Gyula olyan fájdalmakat érezhetett az ő nagyszerű próbátlásának történelmi pillanataiban, a melyek a lelket a tragikus dicsőség magasságaiba emelik.

Megérdemli, hogy minden magyar ember szeme szemető és meghatótt tekintettel nézzen rá. Vállalkozásának sikertelensége neki nem bukása, noha szívesen magára venné az egyéni bukás minden gyászát és keserűségét, ha azon nemzetének diadalt vásárolhat. Nem volt se ilyen szerencsétlen, se ilyen szerencsés. A gondviselés úgy rendelkezett, hogy sorsa egészen a nemzeté legyen, ezzel tökéletesen harmonikus. Egyik se győzhet a másik árán, csak együtt, vele teljes közösségben.

A homályban, mely mindnyájunkat főd, gyönyörű, meleg fehérséggel ragyog e nemes és kiváló egyéniség alakja. Nekünk az az érzésünk, hogy a missziója nemesak hogy véget nem ért, de igazában még a jövődől. Az édesapja nagy életének nagyobb része azután folyt le, hogy — halálra ítélték és in contumaciam, ki is végezték. A fiú nem mutatta magát apjánál gyöngébbnek a megpróbáltatásban, a nemzethez való hűségben és mert a nemzet se lett gyöngébb azóta, hiszszük, hogy meg fogja érni az apa dicsőségét is nemzete kitavasodott jólétében.

KERTEK ALJÁN.

I.

Kertek alján, árok partján
Virágnak a bodza,
Egész falu levegőjét
Tele illatozza.

Bodzabokor nyílásokor
A lányok is szebbek, —
A legények akaróbbak,
Merszre dőlcegebbek.

Bodza-irág édes virág,
Száz méhe száll rája;
Vér Erzsóké háza táját
Be sok legény járja!

Hasztalan, hogy Vér Erzsók a
Szívét — egynek adja,
A szépsége fényessége
Mindet kápráztatja.

Őszzevillan két legénynek
Dacos szemepárja...

Mind a kettő megfogadja:
«Én leszek a párja!»

II.

«Vagy te, vagy én, de pusztul egyikünk!»
— «Tartom!» — felel a másik.
S két sofa-bot a levegőben
Csattogva hadonászik.

Ennek cseng már a kisebbik harang...
Amazt a törvényt fogja...
S egy lány ott egy alvógi házban
A lelkét kikozogja...

Koroghí Lippich Elek.

ELVONULTAN...

Elvonultan élünk, meghitt-csöndesen,
S boldogabb életől nem is álmodunk.
Virágos kis sziget zord nagy tengeren:
Olyan e világon a mi otthonunk...
Sajkamon az árta ha én ki is szállok, —
Más, bármi szép parton gyönyört nem lelek.
Mindünnen csak vissza-epedek hozzátok,
Édes jó feleség, kedves gyermekek.

Boldogságunk rejtett kicsi szigeten
Mesekecs terem és hajt ábránd-virág
Távol partokra abból viszek én
S érte kenyeret ad nekünk a világ
Szüksös kenyér, bármi szép álom az ára...
Bús vásár, de vigan járom értetek,
Csak a ti üdvötök ne jusson vásárra,
Édes jó feleség, kedves gyermekek.

Bánthatna titeket győtrőbb fájdalom,
Ha kis fészünkön túl szállna vágatok:
Pompázó gazdagság távol partokon,
Ezer élv csalhatna sóvárognotok...
Ily távol part felé ha az árta szállok,
Nem olyasmiről szó álmod lelketek.
Ti csak engem vártok, aggódva úgy vártok,
Édes jó feleség, kedves gyermekek.

Ne féltetek! Bárhogy forrong a világ,
Vészben a nagy tenger bármint háborog,
Sajkám vad árta is bizon nekivág,
Nem veszhetnek el a tomboló habok.
Szentészes varázslat véd engem a vészben
S kis fészünkbe mindig meg-megérthetek,
Mert én drágám, ti imádkoztok értem,
Édes jó feleség, kedves gyermekek.

S világharcz örvénye ha elsodrana,
Szent hitem: megúsznám, győznék ott is én!
Hajóst úgy nem bízta tengerek csillaga,
Mint engem szerelmünk, e hób tüzű fény.
A hogy ti szerettek, a hogy én szeretlek,
Nem is volna lsten, ha nem védne meg —
Imátokért, a mit értem ti rebegtek,
Édes jó feleség, kedves gyermekek!

Telkes Béla.

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN ELSŐ NYOMTATOTT KÖNYVE.

Gróf Széchenyi István «Néhány szó a lóverseny körül» című művében megírja, hogy több tisztársával már 1815-ben gondolkozásuk tárgya volt, miképen lehetne a magyar lótenyésztést előmozdítani. Ez teljesen megfelel a valóságnak s bizonyítékul szolgálhat az a körülmény, hogy a magyar mánások ezen évben felülnő sok lóversenyt rendeztek Bécsben és Magyarországon is. Széchenyinek e tevékenységére nagy hatással volt ezen év végén tett angolországi útja, sőt ez útja egyenesen határozott irányt jelölt addig homályos, bizonytalan tervének, mert ezután ismerte fel azt az alapelvet, a melyen a lótenyésztést ki akarta fejteni és később ki is fejtette. Eladdig ugyanis Magyarországon a lótenyésztés ügyét becsületbeli kötelességnek tekintették, angliai útja óta pedig az angliai lótenyésztés fejlődésének hatása alatt Széchenyi és társai azon meggyőződésüket hirdették, hogy e szorosan gazdasági és kereske-

dési tárgy nálunk is csak úgy fog fellendülni, ha a gyakorlati szempont lesz az irányadó: ha a nyereség lesz a sarkaló.

Angliai útjának lovakat vásárol, ezeket angol trainerek kezelésére bizza s általában levelei, naplói bizonyossága szerint ezen idő óta nagy gondja van a lovakra. sőt 1820-ban angliai tapasztalatai alapján a lótenyésztés ügye irodalmi munkásságra is készíti: megírja németül első művét «Vom Reihperde» czimen.

E művében, melyet más helyütt már ismerttettem, első sorban katonai szempontból tekint a lovat és tenyésztését, azonkívül Ausztria közgazdaságával szoros kapcsolatban tárgyalja, a mi akkori alárendelt politikai helyzetünkben és Széchenyi légkörében leli magyarázatát. Kifejtette azonban itt fenti elvét is, hogy a lótenyésztés nálunk csak akkor fog fellendülni, ha a nyereséget állítjuk oda rugóul, azaz ha a tenyésztésből haszon fog háramlani a tenyésztőre, a mely elvét legpontosabban később «Lovakról» című művében részletezte.

Széchenyi e kéziratban levő kis művét több mágnástásra ismerhette és kétségtelenül hatott is rájuk, mert csak így magyarázható meg a lótenyésztés előmozdítására még 1821 végén megindított mozgalma egy lótenyésztő-egyesületnek és a lófuttatásoknak meghonosítása ügyében.

Levelezés és személyes megbeszélés útján gondosan előkészíti a talajt s 1822 januárjában egy lótenyésztő-egyesületnek és a lóversenynek engedélyezése ügyében az osztrák császárhoz folyamodványt nyújt be a maga és 34 társa nevében, a kik között ott találjuk az Esterházyakat, Károlyiakat, a Széchenyieket, a Bathyanákat, Andrássy Györgyöt, Hunyady Józsefet, Weszelényi Miklóst.

Folyamodványa gondosan készített tanulmány (körülbelül 1821 áprilistól decemberéig készítette), a mely az ausztriai birodalom érdekei mellett Magyarországra nevezetes szempontokat is foglal magában s természetesen kellőképen hangsúlyozza a hasznosság elvét is. A mozgalom kecségetető körülmények között indult meg. A nádor pártfogása alatt Pesten ez ügyben tanácskoztak is. A nádor e tanácskozmány határozatait — melyek Széchenyi tervezetét némileg bővítették — pártolólág terjesztette az udvari kancelláriával egyetemben a felséghez, mégis Széchenyi a lótenyésztő egyesületnek és versenynek megalapítására minden biztatás és kedvező jel mellett sem kapott engedélyt, valószínűleg a kedvezőtlen politikai viszonyok miatt (a kormány erőszakos politikája érdekében minden társulást veszélyesnek tartott).

Lótenyésztő-egyesület, lóverseny tehát nem keletkezhetett, mindamellett a mozgalom nem aludt el, csak szűkebb körre szorult: a rókadászatnak szélesebb körben való meghonosítására. Erre nem kellett engedélyt kérni, ezt a vadászok maguk között is elintézhették.

A rókadászat (falkával) ugyancsak angol hatás alapján került nálunk felszínre. Széchenyinek jószág-gazdátjához, Liebenberg Jánoshoz intézett levelei közt találunk nyomot, hogy már angliai útja után berendezkedett rókadászsásra, sőt akart is ilyet 1816 elején. Ugyancsak Liebenberghez írt leveleiből megtudjuk azt is, hogy 1820 végén több társával már gondolkozott rendszeres falkavadászat szervezésén. Mégis e tervük csak akkor vált valóra 1823-ban, a mikor biztos volt, hogy a lótenyésztő egyesületre és a lófuttatásra nem kápiják meg az engedélyt.

1825 április 5-én még egyszer személyesen folyamodványt nyújt be a lófuttatás ügyében a felséghez, döntést kérve, de már 9-ikén Tallóson tárgyal a falkavadászatához szükséges lovak és kutyák eltartása ügyében, sőt Baldoek angol falkamestert szerződötve (augusztus 1-étől) még április végén kiküldi Angliába, lovak és kutyák vásárlására s erre Esterházy Mihály adja a szükséges pénzt.

Hogy tényleg Széchenyi volt a rókadászat ügyében a főmozgató, azt az ügyre vonatkozó és az Akadémia Széchenyi-Múzeumában levő számadásokon kívül éppen gr. Esterházy Mihály és herceg Esterházy Miklósnak levelei bizonyítják. Esterházy Mihály Tallósról 1823 október 14-ikéről keltezett levelében Széchenyit a vadászat helyéről felmerült véleményekről értesíti és arról, hogy négy részvényből kettőt másokra utal, és kéri, vegye ezt fel számadá-

sába; egyúttal kijelenti, hogy Széchenyinek a falkára fordított kiadásait, ha a befolyt jövedelmet felülhaladják, kész Hunyady Józseffel együtt közösen viselni.

Herceg Esterházy Miklós is nála jelenti be, hogy beállt részvényesnek. Széchenyi ugyanis a rókadászatot részvényesek, tehát lekötött fizetők útján honosította meg, a hogy a lótenyésztő-egyesületet is óhajította. E tények alapján is mindenki előtt világos lehet, hogy Széchenyi és a rókadászatra vonatkozó kis nyomtatvány között szoros összefüggés van.

Maga a nyolczadrét alakú és 15 oldalra terjedő nyomtatvány czim nélkül és névtelenül jelent meg Sopronban s a végére 1823 december elsei kelet van nyomtatva.

A németül írt füzet tartalmilag két részre: a) jelentésre és b) öt mellékletre válik.

A jelentés (négy oldal) felvilágosítást óhajit nyújtani a részvényeseknek arról, a mi a rókadászat ügyében már eddig történt s a minek történnie kellene. Kijelenti, hogy a falkára nem fordítottak elég pénzt; hogy a falkavadászat költségeinek fedezésére nem csak nem volt elegendő a bevétel, hanem a mostani alapon a jövőre sem elegendő. Hogy tehát az intézmény továbbra is fennmaradhasson és hogy a részvényesek a vadászat kellemetességeit minden további anyagi áldozat nélkül élvezhessék, Károlyi Lajos, Hunyady József, Esterházy Mihály és Széchenyi István grófok megegyeztek egymás között, hogy minden (új) lovak vásárlásából, kárpótlásból eredő esetleges hiányt közösen fizetnek. (A közös megállapodás szerződés alakjában is fennmarad 1824 január 2-ikéről.) Ily módon az intézmény fennállása biztosítva volna. A részvényesek felkértek, hogy járandóságukat minden év április havá g fizessék ki az ügyvezetőnek, Dembscher Ignác udvari ágensnek. A falkamester és a felszerelés felett a felügyeletet a Hunyady-javak jószágigazgatója végzi. Az ügyvivő kötelesek, hogy a részvényeseket a vadászat idejéről és helyéről értesítse. (Ez kezdetben személyesen történt meg, később a bécsi újságok útján.) Kivánatos volna, ha oly várost lehetne találni, a hol mindenki gondoskodhatnék — miként Angliában van — szállásról és istállóról, addig is a nyitramegyei Játó lesz a falka főhelye, mert itt már felépültek a szükséges épületek. Remélhető, hogy az új intézmény ellen esetleg táplált aggodalmak el fognak oszlani, mert a rókadászat nem zárja ki a többi vadásznemeket és mert élvezetet és a lókedvelőknek lovak kipróbálására alkalmat nyújt.

A rókahány miatt a falkát más vidékre kell később áthelyezni, az ebből eredő kellemetlen-ségek kiküldése végett a falkamesterrel szerződés kötött.

Az intézménynek közhasznossá és életrevalóvá válása érdekében vegyék a részvényesek tudomásul, hogy az illető földbirtokosok szívesen bocsátják kastélyaikat rendelkezésükre, de a lovak ellátásáért fizetni kell, nemcsak a nagy költség miatt, hanem azért is, hogy ezen ok ne akadályozza az egyes vidékeken való vadászatot.

A D) melléklet a falka teljes átlagát, az E) pedig a rövid vadászszabályokat tartalmazza.

Ezután következnek az öt melléklet, a melyek közül az elsőből (A) megtudjuk, kik voltak a részvényesek. Összesen 27-en voltak, még pedig gróf Esterházy Mihály és gróf Széchenyi István (4—4 részvényessel), gróf Hunyady József és Ferenc (2—2), gróf Bathyan János, herceg Bretzenheim Nándor, herceg Esterházy Pál és Miklós, gróf Esterházy József, gróf Fribert, Gordon, herceg Grassalkovich Antal, gróf Károlyi György, István és Lajos, Kiss, báró Leykam, herceg Lichnyovszky Ede, herceg Lichenstein Venczel, herceg Lobkovitz Ferdinánd, gróf Pálffy Ferenc, gróf Renard, gróf Stahrenberg Antal, gróf Széchenyi Lajos, báró Wesselényi Miklós, tehát majdnem ugyanazok, a kikkel 1822-ben meg akarta alapítani a lótenyésztő-társaságot és a lófuttatásokat.

Ezen melléklet és a füzet fenvázolt tartalma eléggé bizonyítja, hogy a füzet Széchenyi műve, de mivel a jelentés kézirat nem maradt fenn, a számadás — noha rajta áll: «Gróf Széchenyi István számadása a rókadászat felszerelése ügyében» — nem Széchenyi kézírása (termé-

JELENET AZ 1825 ÉVI NAGYOZENKI VADÁSZATOKBÓL.

szetesen a számlák sem), sőt rajta Liebenberg megjegyzései olvashatók, az a vélemény is keletkezhetnék, hogy a füzet tulajdonképen Liebenberg műve.

Az erre vonatkozó kételyeket azonban eloszlatják Széchenyinek ez ügyre vonatkozó jegyzetei (láthatók a Széchenyi-Múzeum 15. szekrényében.)

Az egyik jegyzetet a füzet nyomtatása előtt írta s rövid emlékeztető volt számára, hogy ez ügyben mit tegyen. E lapon így ír: «Augusztus 1-je a falka vadásznapja (tehát legelőször 1823 augusztus 1-én vadásztak). Rókaokról kell gondoskodni. Játón istállót kell építtetni. Meg kell mondani, hogy Baldoeknak (a falkamester) a szerződés szerint utazás esetén nyolcz forint napidíj jár.»

Egy másik jegyzetét a füzet nyomtatása idejében írta s tulajdonképen számadás. Fel van ezen jegyzetve, melyik tag fizetett, mily új tagok jelentkeztek, mennyi lehet a rókadászat kiadása, 1824 augusztus 1-éig, mennyi a bevétele, mennyit kell tehát négyüknek fizetniök.

Egy harmadik jegyzet a füzet megjelenése után készült és szintén számadás (arról, mennyi a kiadás, ha Baldoek Angliában új kutyákat és lovakat vásárol.)

E jegyzetek tehát kétségtelenül megmutatják, hogy a számadásokat először ő maga készítette s az ő utasítására írhatta Liebenberg. Minden kétséget kizár a füzet szerzőségéről a számadások közt hátramaradt egyik kézirat, Baldoeknak kézírata, a D) melléklet. Baldoek ezen felsorolja a kutyák neveit, korukat és előbbi gazdáikat. Széchenyi ezt a kéziratot sajtókészülégre javította s megjelölte a sorrendet is, a melyben a kutyák nevei következzenek s tényleg teljesen így kerültek a füzetbe. Ha még azt is megemlítem, hogy a számadásokra (B melléklet) szintén sajátkezülégre írta rá a sorszámot, mily rendben következzenek s tényleg így is következtek, akkor egészen világos, hogy Széchenyi a rókadászatot főmozgatója, pénztárnoka, maga készítette a füzetet s így ez első könyvalakú nyomtatott műve, de az is kétségtelen, hogy a munkájában segédkezett neki Liebenberg, a kire rábízta a sajtó alá való rendezést is. Így jelent meg a füzet Sopronban s miként 1824-iki számadásából kitünik, 54 forint 54 krajczárba (papirpénz) került.

A vadászatot egyébként évszakonként felváltva Széchenyi, Hunyady József, Esterházy Mihály és Károlyi Lajos jószágán folyt le és szép látogatottságnak örvendett, de mivel csakhamar kevés lett a róka, gondoskodni kellett más állatról. Ezt ismét Széchenyi végezte, a ki egy 1824-iki számadás szerint szarvas-állományt szerzett be Nagy-Czenken. Ily falkavadászatot (szarvasra) örökök meg a Széchenyi-Múzeumban levő három vízfestmény: 1825 április 9-ikén és 1826-ban Nagy-Czenken, 1825 április 11-ikén Horpácson.

Az utolsó írásbeli nyom, mely a róka-, illető-

leg szarvasvadászatra vonatkozik, ismét Széchenyitől származik. Ez Széchenyinek Bécsben 1825 február 10-ikén írt jegyzőkönyve, a melyet gróf Károlyi Lajos és István, gróf Hunyady József és gróf Esterházy Mihály írtak alá s melyben a falkavadász-társaság további fennmaradására vonatkozó intézkedések vannak felsorolva.

Ez az utolsó nyom. Csak az bizonyos még, hogy 1826-ban még volt vadászat, de hogy ezen túl mi történt, ismeretlen. Valószínű, hogy az országgyűlés megnyitása, a lóverseny meghonosítása háttérbe szorította a falkavadászatot és a társaság feloszlott.

Ez a rókadászat megalapításának és a füzet megjelenésének története. Jelentősége abban áll, hogy ez az első intézmény, a melyet Széchenyi tényleg fellép, az első egyesület, a mely az ő hatása alatt létesül. Tulajdonképen lótenyésztő-egyesületet és lóversenyt akar nálunk meghonosítani, de a kormány felismeri czélját, nem engedélyezi s így keletkezik a rókadásztő-egyesület, mint szórakoztató magán-társaság. A rókadászt-társaság tehát az első magyar társaság, mely az idegenben élő főurakat Magyarországon egyesíti, egyelőre csak szórakozás czéljából, de előkészíti a talajt, hogy később (1825—26) létesülhessen az első kaszinó, a lóverseny és egy magyar tudományos akadémia. Így ítéli meg később maga Széchenyi is e kis egyesületet Felsőbüki Nagy Pálhoz 1830 január 30-ikán intézett levelében, a mikor így szól: «Országgyűlés előtt jó idővel számos barátimmal azon tanácskoztunk, min kellene kezdeni? Pályafutás, rókadászat, stb. — mindez Egyesülés végett történt.»

Dr. Vizsota Gyula.

A TEKINTETES NAGYASSZONY.

Elbeszélés.

Irta Gottier Lajos.

I.

Az egész vármegyében nagy port vert föl az eset, a mikor bendekőzi Bendeghy Ábris feleségül vette Horvát Lillát. A nemes Bendeghy familia nem is tudott belé nyugodni ebbe a házasságba. Mésallianceot mit emlegettek. Mert hogy a Bendeghyek már IV. Béla idejében udvarképes emberek voltak és annak idején rengeteg törököt meg tatárt pusztítottak el. Özv. Horvátné pedig, a Lilla anyja, egyszerű postamesterné volt, a ki csak Horvát-nak írta a nevét, h nélkül a végén. Csekély nyugdíjból tengette életét leányával. Bendeghy Ábris még hozzá ezer hold prima klasszjus földnek az ura. Ott lakott a kis város föttezárján, saját emeletes házában. A Bendeghy-ház r-gi, nemesi köépület, faragott tölgyfakapuvál s büszke családi czimzerrel. (Kék mezőben aranykoronás sas, karmal közt tatárkoponyával.)

Az ennyi jóval megáldott ötven éves agglény ridég portájára Lilla egyebet sem vitt, mint ragyogó fekete szeméit és hűsz tavaszt ért ifjú életének barackvirág színű hamvát bájos két orcáján.

De hát némely szegény lánynak ilyen nagy szerencséje van.

Bendeghy Ábris háztartását két évvel idősebb nővére, Bendeghy Rozál, tisztos hajadon vezette. A nemes családban ő a leghevesebbek között volt, a ki pereátot kiáltott öcsésére, házassága miatt. Kitagadással fenyegette s menten ott akarta hagyni a nemesi portát, a melyen született, felnőtt és tisztos kort ért el, hajadon pártában. (Azt mondják, azért nem ment férjhez, mert senkit sem talált magához elég előkelőnek).

Denikve a dolognak az lett a vége, hogy

séből merített bátorságot. Édes anyja ott ült vele szemben, kisirt szemekkel, hősiesen mosolyogva.

Ilyen körülmények közt lett Horvát Lillából bendekőzi Bendeghy Abrisné, vagyis: «tekintetes nagyszony», a mint e naptól fogva illő titullussal megillették.

II.

Tizenkét esztendő mult el e házasság után, a midőn Bendeghy Abrisné, a ki mindég hűséges felesége volt az ő jó urának, fölvette az özvegyi fátyolt. Házassétek példás és boldog volt. Semmi sem zavarta. A házastársak, hallgatag megegyezéssel, Rozál kisasszonynak teljhatalmat adtak a háztartás vezetésében. Így biztosították házi békéjüket. A fiatal asszony nem járt sehová, csak a templomba, meg az édesanyjához.

özvegy hőtíg benn marad a birtok haszonélvezetében. Halála után pedig a vagyon a Bendeghy ágra száll. Az asszony azonban tetszése szerint választhatja meg, hogy melyikre hagyja.

Hát elég az hozzá, hogy a tekintetes nagyszony házában Rozál kisasszony továbbra is teljhatalmú úrnő maradt, sőt még inkább, mint azelőtt, mert most már egyedül rendelkezett mindenben.

A gyász első hetében — követendő példa gyanánt — folyton azt emlegette Lillának, hogy az ő édesanyjok: néhai Bendeghy Pálné, huszonnégy éves korában maradt özvegyen, és soha le nem vetette a gyászruhát, pedig hatvan éves volt, a mikor meghalt.

A szegény tekintetes nagyszony annyira nem ősmerte az életet és annyira megszokta az engedelmességét, hogy akár szívesen alá is irta

Neogrady Antal rajza

TÉLI PÁRBAJ. I.

Rozál mégis csak megmaradt az öcsese házában a lakodalom után is. Olyan régi módi vén kisasszony volt, a minőt most már csak aranyrámában látunk az ősi nemesi porták ősi ebédli falán.

A mikor csodálatos vuklis frizurájával, fekete rojtos, zöld selyem mantillában vasárnaponként templomba ment, megsüvegelte úr, paraszt egyaránt. Ő pedig ezt természetesen találta és előkelő leereszkedéssel fogadta a köszöntéseket.

A szűkkörű nász lakomán a Bendeghyekből, rajta kívül senki sem volt jelen. Különb is a többi messze lakott. Rozál kisasszony ridég méltósággal prezidiált az asztalfőn.

A levendula illatu, fehér függönyös ebéd közben az ösök képei mogorván néztek le a falról s a sok fiókos, polituros szekrényen márványoszlopok, álló óra ketyegett.

Az öztekinetű kis menyasszony olyan bátor-talanul érezte magát ebben az előkelő környezetben, hogy szeretett volna sírva fakadni. Csakis daliás öreg vőlegényének szerelmes nézé-

hoz. Néha-néha kikocsizott az urával, vagy Rozál kisasszonnyal a birtokra. Ez volt összes szórakozása. No meg az olvasás. Könyvei nélkül halála is unta volna magát. Hiába zsörtölődött érte Rozál, hogy:

— Mire való az a sok román olvasás? Én sohasem olvastam életemben, mégis megvagyok. Ebben az egyben nem bírt vele.

Férje halála után misem változott az ő egyszerű életében. A mikor a vén kisasszony kijelentette, hogy most már elköltözik a házból, a tekintetes nagyszony tisztellettelen kezét csókolt neki és kérte, hogy maradjon meg tovább is. Ne hagyja őt magára. Annál inkább, mert pár év előtt édes anyja is elhalt. Aztán ő a gazdálkodáshoz sem értett.

Rozál kisasszony (a ki még mindég csodálatos vukli kát és zöld selyem mantillát viselt) természetesen várta ezt a marasztást, de azért mégis kérte magát egy kicsit, mig végre megmaradt.

Mínthogy a házasságból gyermek nem származott, az öreg úr aképp rendelkezett, hogy az

volna, hogy ő is hasonlóképp fog cselekedni. Gyászruháját egészen a Rozál kisasszony izlésére, puritán egyszerűséggel varrták meg. A hosszú fátyolos fekete főkötő szorosán lesimult a homlokára, eltakarva ragyogó fekete haját s az álla alatt volt megkötve, széles fekete szalaggal, eltakarva kerek állát s vakítóan fehér nyakát. Ő divatú fekete mantillát kapott ő is, úgy jártak ketten a templomba.

Rozál kisasszony boldog volt, hogy így elvénytette az özvegyet. A vén kisasszony irigysége dolgozott benne a szép fiatal asszonnyal szemben, a ki még hozzá, egyszerű Horvát Lilla léterre, befurakodott a nemes Bendeghy családba.

De hát a haját és a nyakát hiába takartatta el Rozál kisasszony a gyászfőkötővel, fekete szeméi fiatalos tűzben ragyogtak rózsás két arcából.

Az irigy vén leány azonban erre is talált ki valamit. Egyszer így szólt hozzá:

— Sógorasszony, én úgy látom, hogy a te

szemeid igen meggyöngültek. Olyan fátyolozott a tekinteted. Bizonyosan a sok román olvasással rontottad el. Jó lesz, ha fekete szemüveget teszel föl, nehogy komoly baja legyen a szemednek.

A tekintetes nagyszony ebben is engedelmekedett. Most már teljesen meg volt Rozál kisasszony elégedve a művével. A ki így együtt látta őket, alig tudott különbséget tenni közöttük.

III.

Egy reggel, a mint a sógornők együtt kávéztak a nagy ebéd közben, a czimeres családi ezüsttel terített asztalnál, a posta Rozál kisasszonynak levelet hozott. Nagy pecsétet levél volt, a Bendeghyek családi czimerével. Hogy elolvasta a levelet, leereszkedőleg közölte a tartalmát Lillával is.

ifjú alakon. Aztán kezét csókra nyujtotta és szertartásosan bemutatta őket egymásnak.

— Bendeghy István, unokaöcsénk. Ez meg itt a nagynénéd: özvegy Bendeghy Abrisné.

— Örvendek.

A tekintetes nagyszony félnéken nyujtotta kezét az ifjúknak. István kezét csókolt neki is.

Aztán bementek vacsorázni. Az asztalnál csaknem kizárólag Rozál kisasszony vitte a szót. Az özvegy, álla alatt megkötött, síma gyászfőkötőjében, lesütött szemmel, szótlánul ült közöttük.

Rozál kisasszony pedig örült, hogy végre magához illő társasága akad. Kérdezősködött a familiáról és elbeszélte a régi büszke Bendeghyek viselt dolgait. Egyszer aztán oda fordult Lillához:

— Ha álmos vagy, nem tartóztatunk. Nekem ügyis egy kis beszédem van az öcsémmel.

IV.

Másnap reggel a vendég már hajnalban talpon volt, nem lévén nagy alvász ember, mint aféle falusi gazda. Nesztelenül felöltözött és lement a kertbe szétnézni egy kicsit.

A mint ott járt a ripacos levelű ribiszke bokrok között, egyszer csak zörejt hall a repkény-nyel befutott lugasból.

A másik perczben már ott állt a lugas ajtajában. A tekintetes nagyszony pirulva tette le a könyvet, a melyből olvasott. István első perczben nem ősmerte meg s vissza akart vonulni. Lillán ugyanis nem volt gyász főkötő. Gyönyörű sötét haja hullámosan körítette rózsás arcát s az egyszerű reggeli köntös szabadon hagyta szép metszésű fehér nyakát. Csak akkor ősmert rá, a mikor megszólalt:

— Talán nem jól aludt, hogy ilyen korán kelt

Neogrady Antal rajza

TÉLI PÁRBAJ. II.

— Az unokaöcsém, Bendeghy István irt. Néhai Bendeghy Ádám bátyámnak a fia. Azt írja, hogy a napokban meglátogat. Már régen láttam a gyereket. Pedig őt szemeltem ki örökösömül. Ráfér az istenadára. Sok testvére van, és az apjuk tele adóssággal hagyta rájuk a birtokot. Egy napi járóra laknak innen. Már úgy értem, hogy jó lovakkal, mert én azon az ördög masinán (értsd: vasúton) még nem utaztam.

A tekintetes nagyszony a hírt egykedvűen vette. A vendég hálószobát — a hol évek óta nem aludt senki — rendbe hozták, tisztá ágyi-ruhát húztak föl, úgy várták a vendéget. Bendeghy István másnap este meg is érkezett. Gyalog jött be a vasútról, a máhát egy ember hozta utána.

Szép májusi este volt. A két nő ott ült az udvaron a nagy eperfa alatt, mikor az ifjú betoppant.

— Isten hozott! És Rozál bizonyos fajnázással nézett végig a magyarruhás délceleg

Az özvegy pirulva állt föl, jó éjt kívánt, és távozott.

Az ifjú utána nézett.

— En nem tudom, mit kapott a bácsi rajta?

— Tudod, öcsém, kapott a szón Rozál kisasszony, boldogult bátyádnak ezt a házasságot soha sem lehet megbocsátani. És beszélt tovább a mésallianceról, meg az ő önfeláldozásáról, hogy együtt lakik ezzel a libával.

— De hát az öcsém özvegye. Ezzel tartozom a névnek, hogy magára ne hagyjam. Így végezze a szót.

Mielőtt pedig lefeküdtek volna, azt is elmondta az öcsésének, hogy az özvegyet rá fogja venni, hagyja rá ő is a vagyonát. Mástkülönbent azt is elhatározta, hogy Istvánnak meg kell házasodnia. Még pedig jó lesz, ha a néhai Bendeghy Jób leányát veszi el. Mária az igaz, még csak tizennégy éves, és zárdában van. — De hát fiatalok vagytok mind a ketten. Ráértek várni.

Istvánnak csak úgy zúgott a feje, mikor a hálószobába ment lefeküdni.

— Dehogy is. Az ifjú szinte zavarba jött, hogy hamarjában nem ősmerte meg. Pár szót váltottak még a lugasban, aztán megindultak, hogy egyet járjanak a kertben. Beszélgetés közben István arra a fölfedezésre jutott, hogy a «nénikéje» tulajdonképen nem is olyan liba, mint a minőnek Rozál kisasszony tartja. . .

Mire aztán a vén kisasszony is fölkel és hármán együtt reggeliztek, a tekintetes nagyszony ismét abban a borzalmas gyász főkötőben volt, sőt még a fekete szemüveget is föl-tette és meglátott olyan hallgatagon ült közöttük, mint az este.

István csak ámul és bámult és nem tudta elképzelni, hogy ez ugyanaz az asszony, a kivel ő ma hajnalban a kertben együtt sétált.

Erről a sétáról azonban Rozál kisasszony semmit sem tudott.

V.

E közben gyorsan multak a napok és a vendég még mindig ott volt a Bendeghy-házban.

— Csak a szivedből ne tagadj ki, édes angyalom! — suttogta az ifjú szerelmesen...
— Ez szörnyűség! még ma kihuzcolkodom. Patogott a vén kisasszony.
Mondjam tovább?...
Legföllebb azt tehetném még hozzá, hogy Rozál kisasszony, mindezek dacára, mai napig is ott lakik az ősi házban. Istvánt az igaz, hogy kitagadta, de most már annyi az apró Bendeghy, hogy Rozál kisasszony azt sem tudja, hány felé oszsa a vagyonát...

AZ EMBERKULTUSZ ELSŐ APOSTOLA.

Most, a midőn oly élénken foglalkoztatja az elméket az általános titkos szavazati jog kérdése, időszerűnek tartjuk felemlíteni, hogy ennek már a negyvenes években is voltak nálunk apostolai.

A magyar génusz nemcsak hamarabb értette meg a humanizmus eszméit, hiszen példa rá az etelközi és pusztaszeri népszövetség honalapító törvényalkotása, melyben a szabadság, jogegyenlőség és testvériség elvével megelőzték ezer évvel a francia forradalom vívmányait, hanem mikor az általános választói jog behozatalát hangoztatta, mikor az úrbírságot, a jobbagság embertelen intézményét eltörölte, akkor már a magyar faj védelmét, megbecsülését, szóval: az emberkultusz tette a nemzeti politika első feladatává.

Ez egy speciális magyar idea, a melynek előzőleg a politikában nem találjuk sehol a világon hasonmását. Csakis a moralisták foglalkoztak ezzel a kérdéssel, s ezek közt legszebb alakban Channing, a ki az ötvenes években hirdette a szabad Amerika népeket, mint az új társadalom alapítóit, az emberkultusz.

A magyar génusz örök dicsősége marad, hogy az 1843–48-iki törvényhozás heroszai, Kőlesey, Wesselényi, Széchenyi és Kossuth felkelésülvé Bezerédj István rajongó fajszeretén, előbb hangoztatták az emberkultusz elvét, mint a szabad Amerika törvényhozói.

Elvülhetetlen érdeme a 48-iki törvényhozásnak, hogy megvalósította a népszerítést, a népszabadság eszméit, a melyeknek első apostola Bezerédj István volt, a ki már 1842-ben felszabadította jobbágyságát, telepés községet alkotott számukra. S hogy terjeszse a magyar polgárosodást, a közigazgatás, selyemfonó gyárat létesített Hidján, szónoklatok helyett tettekkel pártolva az ipart.

Ez a nagy ember hangoztatta először a gyermekvédelem kötelességeit. De másképp járt el, mint nagy szónokaink, mert megalapította az első óvodákat is Hidján és Szederesen, telepés községeiben.

S hogy fogalmunk legyen az ő humanizmusának nagyságáról, arról, hogy mily óriási magasságban áll e magyar törvényhozó lelke az emberesszemponttal szemben: csak a római jognak, e csodálat törvényforrásnak ama rendelkezésére utalunk, a melylyel ez a római polgár, ha a töké úgy kívánta, rabszolgává tette, s ha nem birt fizetni: odadobta családjával együtt a töké tulajdonosának, a ki négyfelé hasíthatta a rabszolgá testét.

Bezerédj István lelkében a magyar génusz fonsége, nemessége nyilatkozott meg, mikor az emberkultusz álláspontjára helyezkedve, hirdette az általános titkos választói jogot, sokkal hamarabb, mint Marx és Lassale, vagy mint a későbbi agitátorok, a kiket az embergyűlölet, úrgyűlölet, a boszú vezet az oltár és a haza ellen.

Kezében van egy régi, elsárgult irás. Egy 1843. évben kelt „Örök adás-vevési és telepítési Szerződés”, a melyet Bezerédj István kötött Mohácsi József és többi telepéstársával, a kiket a jobbági szolgaságból, úrbíri terhek alól önként felszabadított, s hogy a magyar civilizációt terjeszse, velük községet alkotott.

Ebben a szerződésben a következő tételben rendeli el az általános választói jogot:

11. §. „Mindaddig, míg magyar hazánkban ország törvénye a községek rendszerét meg fogja állapítani, a Szederes községnek és abban e telkeknek is birtokosai bírójukat, esküdteiket, jegyzőiket és egyéb tisztviselőiket olly módon fogják választani: hogy mindazon 20 éves és

maguk kenyerén levő személyek, kik Szederesen vagy maguk házában, vagy bérben, de ez utóbbiak hat évvel tovább laknak, a helységhezánál összejövén, ott a választás titkos szavazás mellett, a jelenlevő választóknak egyenlő voksaik általános többségével, minden más által való candidálás vagy megszorítás nélkül törtenjék.”
Íme tehát az általános titkos választás eszméje az 1840–43-iki és 48-iki törvényhozás férfainak már óhajtatását képezte, sőt Bezerédj István a szederesi iskola javára tett alapító levelében a progressív adó jogosultságát is saját nemes példájára hivatkozva, hirdette.

Még érdekesebbek a nemesi jogok, regálék megváltására, a községek rendezésére s a népnevelés és közegészségügy állami feladataira vonatkozó eszméi, a melyekkel utat nyitott a 48-iki népszerítő törvényhozás nagy alkotásainak.
Dr. Hollósy István.

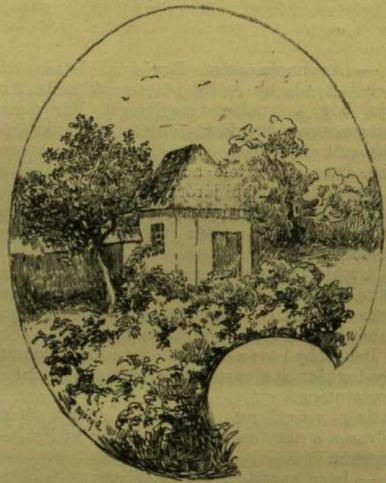
KOSSUTH LAJOS TINNYÉN.

Kossuth Lajos törekeny szervezetét nagyon megviselte az elszenvedett hosszú fogság. A vaserejű Wesselényi szemé világa árán szabadult meg börtönörei közül, Lovassynak elméjét borította be lassan a téboly, Kossuthnak teste törött össze.

Csupa hév, csupa energia volt Kossuth, de arca beesett, szeméi körül sötét karikák képződtek. Kőhögéskor véres lett az ajka előtört kendő s nagyobb kimerülés után gyakorta fogta el a járulást. Orvosai a munkától való tartózkodást, a falu csendjét és üde levegőt ajánlották. Minél hamarabb, annál jobb. S Kossuth, hogy életét meghosszabbítsa, elhatározta, hogy elköltözik Pestről.

Besze Jánosnak, a dörgő szavú néptrübannak épen volt egy eladó kisebb birtoka. A Somogyiaktól vette, de sehogyan sem tudott boldogulni vele. Nem neki való volt a gazdálkodás. Felajánlotta hát Tinnyét Kossuthnak. Közél van Pesthez, hegyei között élet adó a levegő, lapály a bőven ontja a gabonát, öröm rajta gazdálkodni. Még meg sem ünnepte magát a városba szokott ember. Egész sereg ur család lakik a faluban, a Sánták, Csehfalvyak, Vásárhelyiek, Simoncsikok, Setétek, Koltayak, Kirok, Miskeyek, Andrásyak, Horváthok. A Beszeféle birtok, a mely csak nem régen még a Somogyiaké volt, valami 200 hold kiterjedésű s a mi meg nem terem Tinnyén, az az Esztergom megyei részén nő szépen, mert három falu határában oszlottak szét a földek. Ma 600 korona ott átlag egy holdnak az ára, hogy Kossuth mennyiért vette, arról nincs feljegyzés.

1843-ban megkötötték az alkut s a tinnyei nemes urak új birtokos társat kaptak, a már országos hírű Kossuth Lajost. A ház, a melybe költözött a család, földszintes kuria, mely előtt egy kis kertet körít be rásos fakerítés, a hol a pelargonium meg a tulipán nyílt. Mindössze négy ablakja néz az utra, de azért kényelmes, elég nagy ur ház, melléképületei vannak a cselédek és marhák számára, az udvar kerítésén túl pedig nagy, lombos fákkal tele ültetett kert.

KOSSUTHÉK KERTI LAKA TINNYÉN.

tett kert érlelte gyümölcseit. A kuria folyosója sötétes, komor, de oda is üde napfényt lopott be a vidám gyermekzaj. A nagymama, az öreg Kossuthné kötését örökösen kezében tartva, alig birt rájuk eléggé vigyázni. A jó asszony még akkor sem tudott esztalan unokáira megharagudni, ha fekete csipkés, magyaros főkötő-jének selyem szalagját rángatta meg hol az egyik, hol a másik. Sötét, egyszerű ruhájának bő ránczairól pedig mosolyogva verte le a port, ha valamelyikük a földről egyenesen az ólébe mászott. Hogy ne lett volna örökre vidám, jókedvű a nagyasszony, hiszen megérte azt, hogy a fia birtokán lakhatott.

Kossuthné halavány arcú, szikár uriaszony volt, a kinek hozományából telt ki a tinnyei birtok ára is, s előkelő szépsége mellett nagy műveltségét is szerethette benne férje. Nála is rendes viselet volt a fejkötő, de ő állá alatt kötötte össze a szalagjait. Szerette, ha németül beszélhetett s uri, kimért, de azért vendég-szerető háziasszony volt mindig, a ki szinte arra született, hogy mint kormányzó né fogadhassa a hódolókat.

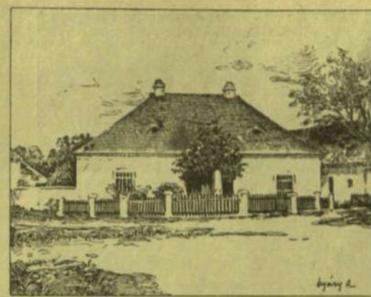
Katicza, a hű szakácsné szintén a családhoz tartozott, s késő vengében alig néhány év előtt halt el. Nővére a legöregebb fiúnak, Ferencnek a dajkája volt.

A nyughatatlan verű Kossuth rövidesen beleszokott a csendes falusi életbe. Nagy kedvvel fogott a gazdálkodáshoz. A Kutyahegyen régi, kiveszni induló, elhanyagolt szőlőt talált. Kihányatott minden tőkét. A rajnai rizling akkori-ban került az országba, s az új földesúr ezzel a drága új fajta szőlővel ültette be az egész területet. Fehér vitorlavászonból szabatott bő zubbonyt magának, s nagy karimájú szalmakalap védekezett a perzselő nap ellen, mikor ki-ki járt kedvezni szőlőjét megnézni. Testi gyengesége csak lassan kezdett múlni s míg a meredek domboldalon lassan felfelé ment, meg-meg állott pihenni. Ilyenkor hátrafordult s míg ziháló tüdejé leillapodott, elmerengve nézte a hegykiszorúta vidéket. Jászfalusi részének útjai mellé pedig eperfákat ültetett, hogy levelekkel selyemhernyókat tápláltasson. A selyemipar is épen e tájt kezdett meghonosodni az országban. Ezek a nagyérdemű Kossuth ültette fák ma is élő emlékei az ő néhány évig tartó gazdálkodásának. A közbirtokossági üléseken is buzgó részt vett s szónoki temperamentumánál fogva szeretett vitákat kezdeni, a melyekben természetesen mindig ő maradt a győztes.

A szomszéd birtokosokkal e gyűléseken kívül rakták jött össze, s a Vásárhelyi családon kívül másoknál nem igen tettek látogatásokat. Pedig a későbbi években keresték volna a barátságát. Hogyne, hiszen 45-ben ő köszöntötte fel már a vármegye nevében József nádort ötven éves jubileuma alkalmából. Most tudták csak meg a rövidlátó tinnyei nemesurak, hogy milyen nagy ember az ő szerény szomszédjuk. Két óráig tartotta lábán késszólásával a hallgatóságot, aztán mikor elhangzott a taps, halál-sápadtan vonult vissza, erőt vett rajta megint a vérhányás s talán nem is hallotta már a rózsás arcú, fiatal Ferenc József főhercegnek magyar dikcióját. Azt a hatalmas beszédét nyomban lelitografálták s az ünnepély végén már nyomtatásban vihették szét a jelen voltak az otthonmaradottak közé.

Ő maga különben ritkán hagyta el falusi magányát. Inkább kijött hozzá az, a ki támogatást, tanácsot vagy beleegyezést jött kérni tőle. Rendszerint este jöttek a vendégek fiakereken s volt valami rejtélyes, titokteljes abban, mikor azokkal a komoly tekintetű urakkal a kis kerti házba vonult tanácskozni. Ebben a szobácskában alig hárman-négyen férhettek el egyszerre s mégis mennyi nagy eseménynek első eszméje születhetett itt meg! Ezek a ma is buján tenyésző ribizke bokrok láthatják a köztük kanyargó útakon végighaladni a holdvilág fényénél az ébredő ország legelső embereit. A eszélesség kíváncsisága ott hallgatózott az ablakon, ajtón, de hiába. Soha sem tudhatták, miről tárgyalnak a késő este érkezett urak, a kik éjjel indultak újra útnak vissza a fővárosba. Elővigyázatból soha sem magyar nyelven folytak a tanácskozások.

A szántó-vető Cincinnatust azonban hívta a haza. Nagy eszmék foglalják el megint. Lapot akar alapítani, a melylyel ébresztgesse a még

KOSSUTHÉK HÁZA TINNYÉN.

mindig szunnyadozó magyart. Már felköltözik újra Pestre s onnét ir Vásárhelyi Sámuelnek, a közbirtokossági akkori fejének, hogy adjon bizonyítványt, a melyben meg lesz írva, milyen nagy és számítás szerint mennyit ér az ő birtoka. Pénzre volt szüksége s kölesönt akart felvenni a Hazai Takarékpénztárnál, a «Pesti Hirlap» kaucziójára, «hogy a bécsi uraknak ne legyen semmi okuk az engedély megtagadására.»

A kölesöntület azonban valószínűleg nem jött létre, de a «Pesti Hirlap» azért mégis megkezdte diadalmas pályafutását. A tinnyei birtok azonban 1847-ben gazdát cserélt megint. Sánttha István költözött be a Kuriába s a Kossuth-család végleg felköltözött Pestre. Az Úri-utczában fehérre meszelt szobás lakásban lakott a későbbi kormányzó, s a szobák legfőbb díszje a falak mellé állított gyermek-ágyak voltak. Milyen rövid út vezetett ebből a kis lakásból a kormányzó palotáig, a hova két évvel később Kossuthné nem kis büszkeséggel hívta meg tinnyei barátját!

A falu gyászba borult. Elköltözött belőle legnagyobb lakója. De büszkék rá ma is még. Még 48-ban az «Izbég-utczát» «Kossuth-utczá»-nak nevezték el Vásárhelyiné indítványára, s országos ünnep lett ebből a keresztelőlől. Nemesak a szomszéd község lakosságának százai jöttek el, hanem Pestről is érkeztek országos hírű vendégek, a kik ünnepi beszédeket mondtak. A népgyűléshez nagy hordókról Erdélyi János, Lukács Móricz és más közismert nagyságok beszéltek.

A birtok és a Kuria azóta sok kézen ment át, sőt el is váltak egymástól. Platthy nógrádi ügyvéd végrendeletében másnak hagyta a földeket, másnak a házat. A Kuritát legutóbb Leitgeb mérnök vette meg s nem régen az hir kelt szárnra, hogy az új tulajdonos teljesen át akarja építeni a nagy Kossuth egykori lakóházát. Szerencsére ez nem bizonyult valósnak s a ház teljesen abban az állapotban van, a mint halhatatlan gazdája elhagyta s a milyennek 1867-ben Pest vármegye tisztikara találta, midőn Beöthy Lajos alispán vezetésével ment ki oda. Ugyan a tájt a másik szomszédos megye is elzarándokolt ahoz a házhoz, a melynek egykori gazdája az ő megyéjükben is birtokos volt Tinnyén laktakor. Palkovics alispán s a többi esztergomiak levett kalappal járták körül a portát s léptek be a szobácskába.

Később Szokoly Viktor gyűjtést rendezett, ennek eredménye egy termésköböl faragott obeliszk, a melyet a ház előtti kis kertben állítottak fel.

Érdekesnek találtam e néhány adat közlését, beleillenek a Kossuth Lajos életrajzába. Vásárhelyi Géza bátyámnak vagyok hálás értük, a kinek gyermekkori emlékeiből valók.

Bárá Nyáry Albert.

HOGY UTAZIK A MAGYAR KIRÁLY?

Erre mifelénk ugyan, sajnos, nem jár mostan. Borús a politikai láthatár és ködös, hideg időbe: nem szívesen utazik a felesleges úr. Azok a díszes udvari kocsi, melyeket a gavalléros államvasút a millennium alkalmából ajánlott fel uralkodóknak, ott porosodnak a pályaudvar fészereiben. Jó ideje már, hogy nem használták őket.

Pedig szépek, kényelmesek. És az ezeréves magyar nemzet ezen bőkezű ajándéka mintha gyengéd figyelmeztetés is volna: ha már idegenből jön az uralkodónk, legalább magyar kocsi

látogasson hozzánk. Igaz, hogy 1896 előtt is volt udvari vonatunk, ezt azonban egy a Ringhoffer osztrák cég szállította és már nem felelt meg a modern igényeknek. Kis udvari vonat néven olykor ugyan még ma is használatba veszik, de rendszerint csak vadászkirándulásokra, kisebb utakra viszik.

A nagy udvari vonatot a millennium évében használta uralkodónk először. Bécsből jött vele, hogy megnyissa a magyar kiállítását. Azóta is állandóan ezt a vonalat róttja a királyi vonatja; mikor pedig ez a vonat hosszabb időre meg-megpihent, ez soh'se azért történt, mintha ő Felsége Budapesten tartózkodott volna sokáig.

Az ily utazások alkalmával a vonat összehállítása rendszerint ugyanaz. A mozdony után elsőnek a szolgálati kocsit következik, melyben a vonatot kísérő vasúti főhivatalnokok helyezkednek el. Ezt az államvasutak elnök-igazgatójának termes kocsija követi, mely után egy udvari kíséreti kocsit, azután ő Felsége kocsija, majd ismét egy kíséreti vagy étkező kocsit, végül a podgyászkocsit következik.

A mozdonyon a fűtőházfőnök és az osztálymérnök ügyelnek és minden legesekélyebb rendelkezéssel telefon útján jelentenek a szolgálati kocsiban utazóknak, illetve az elnöknek, a ki ugyancsak telefonon közli rendelkezéseit.

Csend és biztonság. Ez a jelző az egész vonalon, mikor ő Felsége utazik.

A mozdony csak elkerülhetetlenül szükséges esetekben használja gőzspájt, éjjel pedig egyáltalán nem szipol. Az állomásokon tizenöt perccel az udvari vonat érkezése vagy áthaladása előtt be kell szüntetni a tolatásokat. A nyílt vonalon fekvő rakodókon két órával a királyi vonatonak berobogása előtt tolatást végezni nem szabad.

Még ennél is szigorúbb a rendelkezés a munka- és anyagvonatokra illetőleg. Ezeknek négy órával a külön vonat megérkezése előtt már el kell hagyniok az illető vonalat. Sőt még kettős vágányú pályán is tiltva van, hogy akár ezek a vonatok, akár oly tehervonatok, melyekbe megrakott, nyitott teherkocsik vannak besorozva, az udvari vonat pályáját keresztezzék.

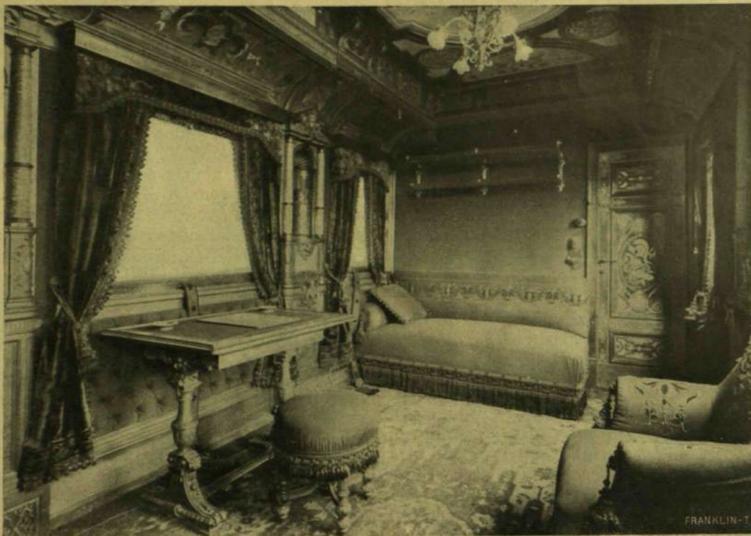
Ezenfelül gondoskodik a vasút elengedő számú tartalék-mozdonyról is, hogy az esetben, ha netalán valami baja esnék az udvari vonat mozdonyának, hamarosan mással cserélhessék ki. Ezek közül az egyik állomásnyi távolságra követi a királyi vonatot.

Az előtt szokásban volt, hogy ezen vonat előtt is útnak indítottak egy lokomotívot, a melylyel meggyőződést szereztek arról, hogy a pályatestnek nincsen baja és a személyzet az óvatosság rendszabályait az egész vonalon megtartotta. Mostanában előzetes szigorú pályavizsgálat tartanak, a mi abból áll, hogy a pályavizsgálók és a vasúti örök külön-külön végigjárják vonalrészeiket és minden sinszála, minden szegget szemügyre vesznek.

A Széll-kormány alatti obstrukció idején megtörtént, hogy a bécsi lapok nagyképe ezeket bocsátottak világra, melyekben komoly hangon tárgyalták, hogy Magyarországon a király ellen, legközelebbi útja alkalmával, merénylet terveznek. Az udvari kancellária felül az oktanal rímésének és elrendelte, hogy a királyi vonatja előtt a kis udvari vonat haladjon végig a pályán. Baja természetesen sem az első, sem a második vonatonak nem történt. De hogy az egész híresletes mennyire alaptalan volt, az bizonyítja legjobban, hogy az előre küldött vonaton utazó magyar urak az egész úton gondtalan nyugalommal ütték a kényfát.

Annak a vonalnak az állomásait, melyek a királyi utazik, az udvari vonat menetrendjéről előzetesen értesítik, hogy az összes rendelkezéseket idejekorán végrehajthassák. Ezenfelül a kiindulás pontjáról körsürgőnyvel jelzik, hogy mikor hagyja el a pályaudvart a királyi vonata és minden közben fekvő állomás tartozik sürgőnyvonalon tudatni a legközelebbi szomszédjával, hogy mikor halad át, illetve mikor érkezett az udvari vonat.

De nemesak ezt mondja el az egész vonalnak a távira kopogatója. A végállomáson való megérkezés helyett előre határozzák meg, mert a mi katonás pontosságú királyunk ugyancsak rosz néven mintha kocsijának lépcsője nem közvetlenül a leterített szőnyeg fölött állana meg. Úgy tesznek hát,

A KIRÁLY TERME.

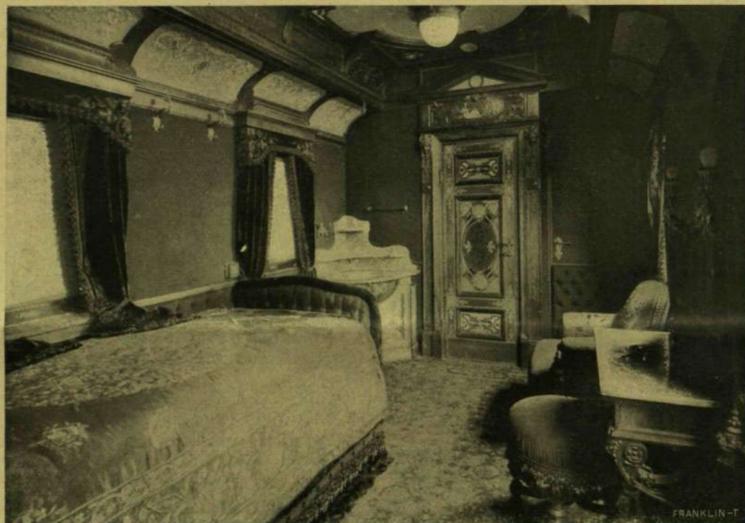
hogyan lemérik hajszálnyi pontossággal, milyen messzire van a királyi kocsi hágcsoja a mozdony elejétől és ezt a távolságot megsürgönyzik minden olyan helyre, ahol megáll az udvari vonat. Ott aztán ugyanezt a távolságot lemérik a leterített szőnyeg közepétől a vonat haladási irányában előre felé és az így nyert ponton kell a mozdonyoknak megállania. Ezt a helyet nappal jelzőszámlóval, éjjel lámpással mutatják a berobogó mozdony vezetőjének.

A mennyre iparkodik a vasút azon, hogy biztonság tekintetében hiány ne legyen és fölösleges láma ne zavarja a király útját, ugyanolyan mértékben godoskodik arról is, hogy uralkodónk igazán királyi kényelemben utazzék a magyar vonalakon.

A király kocsiját az udvari vonat többi kocsijával együtt 1896-ban szállította a Ganz-féle vaggongyár.

A kocsi külső oldalán a középső, szélesebb ablak alatt a nagy magyar állami címér látható, tőle jobbra és balra Ő Felsége nevének kezdőbetűi. Az ablakokat domborművű díszítés veszi körül, a mely lecsavarható.

A leereszthető hágcsojáról az előtérbe jutunk, melynek fala bőrbetétekkel díszített tölgyfából készült. A berendezés két fali tükörről és két bőrkerevetből áll. Innen egy középjárat a főhad-

A KIRÁLY HÁLÓTERME.

segéd termébe vezet, melynek falai sötétzöld posztóval vannak bevonva, függőyei dúshimzésű zöld selyemből készültek. A mennyezet faragott famunka, középső sima részét pedig világos selyemdamaszt borítja.

E termet a közepén látható ajtó Ő Felsége szalonjával köti össze. A falakat sötétzöld posztó takarja; az ajtók, a mennyezet dús faragásokkal ékesített és berakásokkal díszített diófából készültek. A mennyezet középrésze himzett világos selyemdamasztal van áthúzva. A bútorberendezés: egy kerevet, egy asztal, egy íróasztal széssel, két karosszék, két zsölle és három tábori szék.

E teremmel szomszédos a király hálófülkéje, melynek falait és mennyezetét ugyanolyan díszítések borítják, mint a minők a szalonban láthatók. Az ágy vasból készült, fej- és lábvégei zöld posztóval és peluche-sel vannak bevonva. A mosdó márványlapjában egy lebillenthető ezüst-tál van megerősítve.

E fülkéből egy, az előtérhez hasonló folyosóra jutunk, melyből tolóajtó vezet az udvari vadász szakaszába.

Ő Felsége termeiből villamos csengő vezet a főhadsegéd és az udvari vadász fülkéjébe, a kik közül az utóbbi az egész utazás alatt készenlétben várja a király parancsait.

Azok az urak, a kiket Ő Felsége kíséretéből

magához kéret, rendszerint a szalonban gyűlnek össze; de a főhadsegéden kívül állandóan csak a vasút elnökgazgatója tartózkodik a király közelében.

A kíséret szalon-kocsijai szintén igen díszes kivitelűek. Egy-egy teremből és néhány felszakaszról állanak, melyekben kényelmes kerevetek simulnak a dúsán kárpitozott falakhoz.

Saját kocsiján kívül csak az étkezőbe szokott ellátogatni a király. Ide is csak akkor, ha vendégei vannak, a kiknek tiszteletére aztán nagyobb társaságot gyűjt az ebédlőbe. Ebben a teremben egy húsz személyre való, kihúzható asztal van elhelyezve, melynek mentén faragott s bőrrrel bevont diófa székek állanak. A falak nagyrészt fával vannak burkolva, közben pedig világos barna bőrbetétek vannak elhelyezve. A mennyezetet két dúsán ékesített öt három részre osztja és e mezőkön pompás diófa keretekbe Lotz mester olajfestményei vannak foglalva.

Az étteremből egy ajtó a dohányzóba vezet, melynek stílusa hasonló az előbbihez, mennyezetét azonban olajfestmények helyett csupán selyem-damaszt díszíti. Hat faragott diófa asztalkából két-két bőrszéssel, áll e terem bútorzata.

A király vonata majdnem állandóan a keleti pályaudvar külön fészkerében van elhelyezve. Ha Ő Felsége Budapestre jó, akkor a vonatot előzetesen felrendelik Bécsbe, úgy hogy ez útjainál a király csakis ezen kocsikat használja.

P.

CSÁRDA ELŐTT. — PATAKY LÁSZLÓ RAJZA.

ÉTTEREM.

A MAGYAR KIRÁLY VASÚTI KOCSIJA.

A HÉTRŐL.

Komor napok. Komor, borongó téli napok. Nem az unalom ül be hozzánk, hanem az aggodalom. A honfű, a haza sorsa feletti töprengés. Mi lesz velünk?

A bús magyarok napjai ezek. Azoké a bús magyaroké, a kik csak töprengeni tudtak a házárt s a kikirolt azt hittük, hogy hova-tovább teljesen kihál a fajuk. Az ifjabb generáció már alig ismerte ezt a fajt. Dolgosnak, bizónak, reménykedőnek látta a magyart. Olyannak, a ki a jövő felé fordítja tekintetét s rózsás hajnalon látja fölkelni teljes pompájában a napot. A multra csak azért tekint, hogy biztatást merítsen a régi dicsőségéből, de serényen munkálkodik a jövőn, a mikor ott fog ülni ő is, baberkoszorúval homlokán, a művelt szabad nemzetek kerek asztalánál. Ez a cél acélozza meg a bizó magyar izmait. Dolgozik és fáradoz, azért is, hogy a saját javát mozdítsa elő, de azért is, mert tudja, hogy a jól elvégzett munka az egész nemzetnek ügyét előre viszi. A nemzeti erőt öregbíti, a nemzeti vagyont szaporítja.

És ime a tízó magyar arca elkomorodik s felbukkannak ismét a bús magyarok. A kik rezignálnak. A kik nem várnak a nemzetre jobb napokat. A kik reménytelennek látják a jövőt, s a kik nem bírnak alkotni és teremteni, mert ellenállásban merül ki egész erejük. Mert nem tudják, hogy ki fogja élvezni munkájuk gyümölcsét, fiak-e, vagy a gyűlölt idegen.

A rezignáló magyar szellemnek felséges megnyilatkozása Madách műve. A nagy tragédia, mely bukáshoz vezet minden vállalkozást, mindent, a mi az ember szívének drága és becses, mindent, a mit az élet nagyot és fenségeset bir nyújtani. És mégis ott van a végső vigasz: «Küzdj ember és bizva bízzál!» Kesernyész vigasz oda helyezve a tragédia utolsó jelenetében. De mégis vigasz. S a mai napok magyarja nem is választhatna magának megfelelőbb jelszavát ennél: «Küzdj, magyar, és bizva bízzál!»

Vasárnapi korcsmazsuznet. Egy angol mintára alakult, igen derék és üdvös hivatású társaság, a mely a mértékletesség nemes erkölcsének terjesztését vállalta földadatál, mozgalmat indított a vasárnapi korcsmazsuznet behozatalára. Hogy a hetedik napon, a melyet Isten a pihenésre és a magunkbaszállásra rendelt, ne mérjenek Budapesten se bort, se sört, se pálinkát. Legyen nyitva egész nap a templom és legyen csukva egész nap a korcsma. Ugy, a hogyan ez Londonban is van. A mozgalom megindítóinak és híveinek a törekvése bizonyára a legnemesebb, de hogy a legzélravezetőbb-e, arra a londoniak se mernének határozott igennel válaszolni, a kik pedig már megszokták ezt a rendet. Ott csakugyan nem adnak vasárnapon egy kupicza pálinkát sem, de azért Londont épenséggel nem lehetne a világ legalkoholmentesebb városának nevezni, és sehol annyi részeg asszonyt nem szednek föl a rendőrök az utca kövéről, mint az angol fővárosban. A korcsmáról meg kell jegyezni, hogy ez nemcsak az alkoholizmus kedvéért és használata van: a vendéglőbe jár más is, mint részeges ember, odajár mindenki, a kinek nem főznek otthon. Enni pedig vasárnap is kell, részegeskedni meg hétköznapokon is lehet, a kinek olyan a természete. Igaz, hogy vasárnapokon is. Csunya és káros dolog mindig: de ha már menthetetlen rabja valaki ennek a gonosz szenvedelemnek, még mindig jobb, ha csak vasárnap részeg, mintha, kárpótlásul, hogy ezen a napon nem teheti, leissza magát minden hétköznapon.

A mit nem adnak pénzért. Tizenhét millió dollárt, vagyis magyarul nyolcvanöt millió koronát fizetett az amerikai vasút-király leánya, a káros szöke Gould Anna, Castellane grófnak, hogy francia grófné lehessen. Még pedig elsőrendű grófné, annak az arisztokráciának a tagja, a mely nem alkudott meg az idő kényeszerítő erejével, a köztársaság demokrata erkölcsét el nem fogadta, a monarchikus kultúrájának él és bitorlónak tartja azt a hatalmat, a mely most a népakarat nevében kormányozza már három évtizede Franciaországot. A Gould kisasszony vágya teljesült. Nem csatlósított se a Castellane grófok ezimerének hatalmához, se az ura arisztokrata érzelmének vérbéliségé-

ben és igaz voltában. Franciaországban nincs arisztokratább arisztokrata Castellane grófnál és Gould Anna Páris minden főrangú szalonjában megtalálta azt, a mire a lelke sóvárgott. A kit gróf Castellane feleségül vett, Castellane grófnak ismerték el mindenütt a francia mánásvilágban. A vasút-király leánya tehát mindenütt meglelte azt, a mit keresett: csak egy helyen nem. Csak egy előkelő ház volt Párisban, a hol nem úgy bántak vele, mint a hogyan ő remélte. És ez a ház — a Castellane-palota volt, az ő tulajdon háza. A grófnak járó tiszteletet bizonyára itt is megkapta, mert a eselődése bizonyára kitünő volt és maga gróf Castellane is perfect gentleman, uriember, a ki otthon is úr. De a hitves boldogságát, ennek a boldogságának a melegét már nem kapta meg. Ezzel neki az ura nem szolgálhatott. Bizonyára csakis azért, mert — ebből neki se jutott. Ezért kereste a nemes gróf — másutt. És ezért nem vagyunk hajlandók a boldogtalan Gould Annát a gróf Castellane áldozatának, a szerencsétlenség, az erkölcs tragikus bukásának nézni. Gould Anna grófné akart lenni és Castellane Henri csak akkor esalta volna meg, ha — nem lett volna valódi gróf. De ezzel a felesége nem vádolhatja és ha most csalódott szívvel mégis elvált tőle, e csalódásért ne Castellane gróftól vádolja, hanem saját magát. Mert ha ő boldog asszony akart lenni, a boldogságot kellett volna keresnie és azt megkaphatta volna olcsóbban is, mint nyolcvanöt millió koronáért. Megkapta volna ingyen. Mert ezt a portékát, most már tudhatja Gould Anna, pénzért nem lehet vásárolni.

Gapon vértanú. Az orosz kormányzók kiadták a rendeletet, hogy a vidéki városokban hajnali öt órától reggel hét óráig zárva kell tartani minden ház kapuját és polgárembernek ebben az időben az utcára kilépnie nem szabad. Mert ez a két óra az igazságszolgáltatásé. Katonák sorfala között férfiak és nők csapatát kísérik ebben az időben a város szélére és ezek a férfiak, ezek az asszonyok nem térnek többé vissza a városba. Ezek egyáltalában nem térnek többé vissza sehova. Mennek: testük a földbe, lelkük a másvilágra. Sortűzzel lövik agyon a forradalom elítélteit, mert nincs annyi hóhér a világban, a mennyi egyenként győzné ezt a munkát. Ehez egy egész hadsereg kell: a fehér császár nagyobb dicsőségére. Egy kisebb orosz mezővárosban egy ilyen orosz hajnalon száztizenkét embert löttek agyon: nyolcvanegy férfit, és harmincegy asszonyt és ezek között a felének az volt a bűne, hogy Gapon lelkes arcképét találták náluk. Gapon atyáét, a ki első megindítója, első menekítje és első árulója volt az orosz forradalomnak. Gapon atyáét, a ki miután a csári palota ellen vezette Szent-Pétervár népét, áttelebent a határon és mikor otthon ágyúval lötték halomra a tömeget, a melyet ő mozgatótt meg, a vidám Párisban és a még vidámabb francia Rivierán szórakozta ki magából a jól jövedelmező rövid hazafüti apostolság múltó izgalma. A forradalmat leverték, Oroszországban ezen a télen piros havon szánkóznak a fehér császár legényei. És míg a halálba menő vértanúk, a kik miatta halnak meg, végsőt dobbanó szívükre szoritják az ő arcképét, Gapon atya kedves izgalomban csörgeti az aranyakat a roulette-asztalon Monte-Karlóban. Jó sora van, bővebben van a pénznek, de az álma nem irigylem tőle. A szegény muzsikus pedig, mikor halálra hurezolja őket, vigasztalódhatnak azzal, hogy megérdemlik e bűnhődést, nem ugyan a bűnükért, de az ostobaságukért.

ÚRI TOLVAJNÓK.

Nehéz volna sorát ejteni annak a tengersok módnak, a melylyel a hiúság a nőket áldozatul ejti. Jellemen, előkelőségben, becsületben és családok jólétén megszámlálhatatlan vérszemet ütött már ez a végtelen szenvedély. Az éni bálványozása, a cziczoma imádása és az utána való vágy egyaránt közös vonása a mánásvilág és parasztság között, a kultúráé és a vad törzsek nőjének. Sőt ez a rugója sok asszony minden tettének, ez irányítja egész életét.

Páris a divat városa, hívatott kóhója a művészi piperének. Ipara, művészete és irodalma is nagy részben ezen az alapon épült. A női

öltözék itt raffinált művészetté válik, melynek hatása alól a legszubbilisebb érzésű nők sem vonhatják ki magukat, sőt itt kell a legsúlyosabb eseteket keresnünk. Itt lelkiismeretlenség lesz a toilette-művészet fényűzése, míg a tömeg csakis utánzókat terem. Azért a vak hiúság — a mely más nemzeteknél csak esetenként szedi áldozatait — a francia nőknél egységes, határozott jellemvonással fejlődött. És hatása lélektanilag nevezetes eseményekben nyilvánul.

A francia kereskedelem úgy van berendezve, hogy tervszerűen bele nevelje a nőkre a fényűzést és különösen a divatpompá szeretőt, vágyát. Így nyer részben magyarizációt az az új betegség — mert határozottan kóros tünetnek kell tekinteni, — mely ma a párisi nők igazi megrentója. Tudósok, lélekbuvárokat, magát Zolát is erősen foglalkoztató problema ez, melyet elneveztek «magasinilés»-nek.

Nevét ama nagy áruházaktól kapta, a melyek ma Páris minden főbb utcájában emelkednek. Valóságos mesterművei ezek a kizsákmányolás rendszerének. Égbe nyúló pompás paloták, melyeknek ragyogó falain belül fel van halmozva mindaz, a mi az életet kellemes teheti. Nincs a háztartásnak az a kelléke, a melyet itt meg nem találunk, de túlyomó részben mégis a pipere mesés remekei töltik meg. Négy-öt emeletet, óriás területeket foglalnak el ezek az áruházak és bennük napestig a vásárlók egész légiója nyüzög.

A bennük követett veszedelmes szellemnek legelső feltétele, hogy minden áru a lehető legcsábítóbb módon legyen közszemlére kitéve; a másik pedig, hogy könnyen hozzáférhető legyen mindenki számára. A vevő ott mindent megtapinthat, kezébe vehet s így válogathat, a mi rendkívül fokozza a vásárlás kedvét. Regi igazság, hogy azt a tárgyat, a melyet kezünkbe vehetünk, sokkal inkább megkívánjuk, mint azt, a melyet csak bizonyos távolságból, esetleg üvegen keresztül csodálhatunk. Szóval a párisi áruházakban az alkalmat tekintik — méltán — a leghathatósabb csábító szernek.

A nő annál is inkább hajlik az ily leplezett kísértésre, mert a mulhatlanul szükséges háztartási vásárlások is többnyire az ő hatáskörébe tartoznak, tehát a vásárlással tervszerűen foglalkoznia kell. A kelő határ fentartása aztán ugyancsak nehéz feladat az észrevétlen, körmönfont kísértéssel szemben.

A párisi áruházak főleg arra törekszenek, hogy ne csupán bevásárlási helynek, de valószággal második otthonuknak tekintsék őket a nők. A vásárlás kényesere itt ismeretlen, mindenki szabadon járhat-kelhet a végtelen folyosók és gyönyörködhetik a közszemlére kitétt tárgyakban. Hogy milyen élvezete telik ebben sok nőnek, azt megfigyelhetjük nálunk, hol a nők egy része sportszerűen üzi a «kommissiózást». Vannak a napnak órái, a mikor tömegesen látjuk őket az utcákon járnai, a kirakatokat szemlélnei, sőt egész csoportosulásokat okozni. Ez nálunk a sétat helyettesíti és kellemes szórakozásul szolgál.

Párisban ez másként van. Ama házióriásokban szolgálatkész liftek járnak fel s alá szüntelen és emeletről-emelre szállítják a kíváncsiakat, vevőket, természetesen díjtalanul. Ha fizetni kellene érte, lelkiismerete intésére sok nő tartózkodnék a fölösleges kiadástól. A szemlélődésben elfáradt nőket pazar berendezésű társalgó, író és olvasószobák fogadják be fényűző vendégszeretettel. Sőt külön termek és teli-tertek vannak, hol fehérkeztűs inasok frissítőkkel, teával szolgálnak, javarészt szintén díjtalanul.

Szóval az élelmes tulajdonosok minden lehetőséget felhasználnak arra, hogy áruházuk második otthona legyen a nőknek, sok esetben szebb és csábítóbb az igazán. Olyan helye, a hová naponként eljárnak szórakozni és természetesen vásárolni is. Csoda-e, ha némely párisi asszonynak életszükségletté válik az áruházak látogatása? És csoda-e, ha az alkalom csábításától elragadtatva, a kelletnél többet, viszonyain felül is vásárol a remek tárgyakból?

Eddig még csak káros, de nem kárhözatos az áruházak hatása; veszedelme csak akkor válik, ha eléri a bűn határát. A mikor beteljesedik az a régi mondás, hogy «az alkalom szüli a tolvajt.» Mert bármily hihetetlennek látszik, ezek az elegáns áruházak valószággal melegségek

tolvajlásnak és tenyésztői az úri, sőt főrangú tolvajnoknak. Statisztikai adatok bizonyítják, mily rohamosan szaporodnak Párisban a lopások, az áruházak fejlődésével egy arányban, a nők körében. Annyira, hogy hírneves írók s szakemberek tették tanulmány tárgyává az ilyen lopások pszichológiáját.

Az még némileg érthető, ha szegény nők megkivánnak oly tárgyat, a melynek megvásárlására nincs elég pénzük. Ha ez a vágy annyira fokozódik, hogy — mivel másként meg nem szerezhetik — ellopják a számukra másként elérhetetlen tárgyat. Itt a bírásnak csak ezen egyetlen útja áll fenn és szokott követelődzésével első sorban a hiúság az indok. A kis párisi grizett is szépségre, hódításra törekszik és körülötte halommá tornyosulnak a pipere remekei. Csoda-e, ha elemeli azt a tárgyat, a melyről bizton hiszi, hogy növelni fogja szépségét?

Sokkal érthetlenebb, sőt komplikált problémává lesz ez a kérdés, ha előkelő, gazdag nők lopnak az áruházakban, a mire szinte naponként akadnak valószággal megdöbbentő példák. Az úri tolvajnoknak sok esetben zsebükben van a pénz, melynek révén jogosan juthatnának az illető tárgy birtokába, vagy előkelő társadalmi állásuknál fogva könnyen megkaphatnák hitelbe. És mégsem ezt az utat választják, hanem mohón, mondhatni kéjjel ellopják az annyira megkivánt tárgyat. Megdöbbentő jelenség ez, melyre Páris rang- és pénzarisztokráciájának legelőkelőbb hölgyei közt is akad példa. És ez az, a mi a szakembereket komoly tanulmányozásra, megfigyelésre indítja.

Ha vád alá helyezik őket, az áruházak tolvajnői bámulatos egyöntetűséggel mind azt vallják, hogy valami sajtáságos mámor fogta el őket, nem tudtak ellentállni, lopniok kellett. Az alkalom, a «magasinilés» mámor ez, melynek hatása alatt lopnak, nem egyszer, de ismételtelen. Sőt vannak, a kik az első lépés után lázasan megkivánják a lopás izgalmát és rendszeresen üzik. Vannak, a kik hozzáférhetetlen helyekre rejtik a lopott kincseket, s olyat is ellopnak, a mire legkevésbé sincs szükségük és nem is veszik hasznát soha. A vallás folyamán mohón kitarják vétküket és utána láthatóan megkönnyebbülnek, mintegy felszabadulnak egy átkos sugstió alól. Egyesek ellenben keservesen siratják, hogy a jövőben le kell mondaniok legkedvesebb élvezetükről: az áruházak látogatásáról.

Az előkelő és a szegény tolvajnokkal különben teljesen ellenkező módon bírnak el. Az utóbbiakat egyszerűen átadják a rendőrségnek és nyomban napirendre térnek a számaltanszor megismétlődő eset fölött. Az előkelő, gazdag körök asszonya más beszámítás alá esik. Itt tekintettel kell lenni arra, hogy erőszakos intézkedésekkel elriaszthatnák ismerőseit az áru-

Mátyás király Olaszországból előkerült egykorú olajfestésű arcképe.

ház látogatásától. Azért vele szemben külön, mondhatni előzéken rendszer áll fenn.

Az előkelő tolvajnövel keztűs kézzel bírnak. Nem adják át a rendőrségnek, lármát sem ütnek, ha tetten érik. Udvariasan elébe tesznek egy már kész nyomtatott ívet; ennek rovatait ki kell töltenie, aláírva, aztán szabadon távozhat. De ebben a kicsi ívben az egy órával ezelőtt még oly büszke nő néhány tollvonással örökre megbélyegezte magát. Saját kezeirésével meg-

Zrinyi a költő egykorú arcképe.

Mátyás király rézmetszetű arcképe.

Wesselényi Ferenc nádor egykorú arcképe.

EGY PÁRISI TEMPLOM KAPUJÁNAK HIVATALOS FELTÖRÉSE.

vallotta, hogy ennyi meg ennyi csipkét, selymet vagy más egyebet lopott! A kis nyilatkozatot pontosan megszámozva elhelyezik az áruház gondosan őrzött levéltárában és utána H. grófné és S. báróné megszegeylenül távozik. És ezek az apró, de ép oly megrázó tragédiák naponta megismétlődnek az áruházak fényes csarnokaiban.

Az alkalom fitogtatásához jelentékenyen hozzájárul az is, hogy a felügyeletet látszólag csak nagyon lányhán gyskorolják. Az árúk rendezetlen tömegben hevernek szerte, halommá tornyosulnak és az áruház alig vet ügyet a járó-kelőkre. Rá kell szuggerálni u. yanis a ve-vőre, hogy ő joggal vagy jog nélkül — kedvere válogathat a kiállított tárgyakból. Pedig éppen ellenkezően áll a dolog, a felügyelet ugyancsak éber. A látogatók között egész raja jár-kel a felügyelőknél, csak hogy ismeretlenül, minden külső megkülönböztetés nélkül. Így elvesznek a tömegben és a legnagyobb pontossággal gyakorolhatják tisztjüket: a tolvajnok tettenérését!

Az e problémával foglalkozók nem tekintik közönséges lopásnak az előkelő nők a rendkívüli büntetéseit. Az idegzet abnormitását, beteges tüneteket keresnek bennök. A pedagógusok egészen más, talán helyesebb szempontból fogják fel. Azt állítják, hogy a nők mai nevelése csak nagyon kevés növeli a jellem-szilárdságot, nem fejlesztí ellentálló képességeket, a gyermekes vágyak leküzdéséhez szükséges önuralmat. A nők jellemét oly kevés teszi szilárdá, hogy még az áruházakban kísértő alkalomnak — a hiúság e hü szövetségének — sem tudnak ellentállni. Mindenesetre érdekes megfigyelni, hová fejlődnek és mily eredményre vezetnek a «magasinité»-re vonatkozó tanulmányok.

Sárosi Bella.

LELTÁROZÁS A PÁRISI TEMPLOMOKBAN.

Az egyház és állam szétválásáról s ölé törvény végrehajtásának egy inkább zajos, mint fontos epizódja folyik le Franciaország-szerte. Az állam hivatalos közegei sorra jártak a templomok és leltárt vesznek fel az ott talált egyházi vagyonról. Ez az eljárás nagyon sérti a katolikusok hitbuzgóbbjait, mert a templomok profanizálását látják benne. A papság ugyan beéri ünnepek tiltakozásával, de a hívek többit is tettek: hangos zavargásokat támasztottak. Több templomban megrohanták a tisztviselőket s egyiket-másikat hatalmasan elverték, több helyütt belülről barrikádokat emeltek a templom vagy a sekrestye bejárata elé s valóságos ostrommal kellett a rendőröknek bejutni. Volt olyan hely is, ahol a tüzoltók kergették ki vizipuskával a templom belsejéből a zavargókat. Rendőrség közbejötté nélkül nem sikerült a dolog sehol; a botrányok aligha szolgálnak a hitbuzgó emberek épülésére. Egyik Párisból kapott eredeti fólvetel után készült képünk egy párisi templom kapujának hivatalos feltörését mutatja be Lépine rendőrfőnök személyes vezetése alatt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» februári füzeté első helyén gróf Vay Péternek az ismert s nagy műveltségű fiatal rom. kath. papnak *koreai* naplótöredékeit kezdő körölni, melyek élvezetes formában sok tanulságot mondanak el Korea multjáról, jelenéről, népéről. *Szeberényi* Lajos a skandináv népek általános műveltségének egyik leghathatósabb intézményéről, a *népfőiskoláról* értekezik, vizsgálva fejlődését a mult század negyvenes éve óta s működését, a népre való hatását. *Kautz* Gyula «A parlamentarizmus és különösen a parlamentaris kormányalkat» című tanulmányának befejező része a következő közlemény. A szépirodalmi részben találjuk ifjabb *Korányi* Frigyes «Iremi kertek» című regényének

második közleményét, *Kozma* Andor «Rusztém kertje» című keleti tárgyú érzelmes versét, *Lévay* Józsefnek a mai politikai állapotokra czélzó kis epigrammatikus költeményét. «Közgazdasági politikánk néhány fontos kérdése» ezimen *Németh* József ismerteti ezután *György* Endre nemrég megjelent közgazdasági tanulmányait. Az «Értesítő» rovat ismerteti gróf Széchenyi István munkáinak az Akadémia kiadásában megjelent második sorozatát, *Erdős* Renée legújabb verskötetét, *Réz* Mihály röpiratát a magyar fajpolitikáról s egy német műtörténeti kézikönyv új kiadását. Közli ezenkívül *Kropf* Lajos egy felszólalását a magyar szabadságharc egy érdekes epizódjáról szóló két angol költemény dolgában. A «Budapesti Szemle» *Gyulai* Pál szerkesztésében s a Franklin-társulat kiadásában jelen meg minden hónap elején; előfizetési ára félre 12 korona, egyes szám ára két korona.

A ki a párját keresi. A selmezi akadémikusok élete még ma is érdekes, kedves különlegessége a magyar diákéletnek, régebben pedig egészen különálló dolog volt, a német egyetemek ifjúsági életének magyarországi, de éppen nem magyar másolata. Abban az időben keletkezett és virágzott, a mikor az akadémián még német volt a tan nyelv s nagy számmal keresték fel német és egyéb külföldi diákok. Ezek alapították és tartották fel a «burschenschaft»-okat szines romantikájukkal, régieszertartásaikkal, hatalmas sörivásaikkal. Volt azonban ezeknél értékesebb tartalmuk is: a bajtársi ösztönös szelleme, a mely megnemesítette még nyers, duhaj mulatságaikat is. Ma már csak az emléke él ennek a selmezi spezialitásnak, az új idők magyar szelleme rendre elsöpörte a németes hagyományokat; öreg bányászok, erdészek még mesélnek róluk, fiúk már egészen más légkörben élnek. Irodalmi megörökítésére *Tassonyi* Ernő vállalkozott, maga is az akadémia hallgatója, egy regényben, mely az «A ki a párját keresi» címet viseli. A háttér a regényben a selmezi régi diákélet, a mese pedig egy lelkes, de zilált lelki egyensúlyú magyar ifjú története, a ki egész fiatal korában megalkotta magának a női ideál ábrándképét s ezt keresi Selmezen. Bele is szeret egy leányba, csak hogy nem tud bizni benne, ezért hol közeledik hozzá, hol meg elidegenedik tőle s végre is diákpályája végeztével ott hagyja örökre, — nemcsak a leányt, hanem a maga boldogságát is. Ez a tépelődő, tétovázó fiatal ember, akármennyire teleagatja a szerző romantikusan szép vonásokkal, nem tudja lefoglalní érdeklődésünket, — nem érezzük rajta az élet lehelletét. Konstruált alak, az írónak a regény czéljaira gyúrt, mesterséges csinálmanya, nagyon is megérzik rajta a nyomdafesték szaga, teste papirosból van, lelke frázisokból. Pedig nagy gondal igyekezett az író beállítani a regény központjába, a kedvéért — vagy talán a jellemző erő folytatosságából — csak silhouetében veti oda a többi alakokat: a szerelmes leányt és sülleit, a vetélytársat, a jó diákpajtásokat. Baj van a háttérrel, a diákélet rajzával is: nem szerves része a főcselekménynek, csak úgy hozzá van varrva. A szereplők életét, lelki fejlődését nem érinti; ugyanazok a szerelmi historiak ép úgy megtörténhetnek volna pl. egy debreczeni vagy pesti diákkal is, ha a szerzőnek véletlenül nem a selmezi környezetbe lett volna kedve behelyezni. Pedig éppen ez a milieu-rajz a regény legfőbb szeretettel és ambícióval megcsinált része; ha nem úgy volna, hogy a főszereplő tökéletesen ugyanazzal a lelki dispozícióval kerül ki Selmece-ről, a hogy odajutott, ha az ottani éles, egészséges levegő valami nyomot hagyott volna rajta, ha nemcsak életének egy esemény-sorozata, hanem lelki fejlődésének egy nevezetes állomása lett volna a Selmezen töltött idő — egész más hatást tenne a regény. Mindezt sajnálnunk kell, mert a szerző kétségtelenül írói minősítéssel fogott munkájába. Van benne képesség a dolgok érdekes, eleven színezésére, van humor is, sőt törekvés arra, hogy az életet a maga szemével nézze. Gyakori elmélkedéseiben ugyan felületes hírlap-filozófia nyilvánul, stílus dolgában azonban határozottan figyelemreméltó produkál. Leszámítva egy sereg erőltetett hasonlatot, szép, kifejező, könnyen ömlő magyar nyelven ír, a mi manapság nem a legkisebb érdem. Egy-két részlete pedig a regénynek, mint pl. a bányalég-robbanás vagy a bányász-diák temetésének leírása, hathatósan szól a mellett, hogy a könyv, bár gyakorlatlan, ki nem forrott, kezdő írónak, — de mégis írónak a műve.

A sivatagban. *Szalay* Károly, a kit eddig inkább lírai verseiről ismertünk, most egy egész kötetre terjedő nagy bölcselmi költeményt bocsátott nyilvánosságra «A sivatagban» címmel. A filozófia egyik legnagyobb kérdésére igyekszik feleletet adni: mi az életnek, a levés és enyészet e szüntelen váltokozásának czélja? Az emberiséget a sivatagban vándorló s hasztalan küzdelmében kimerült, kétségbe-

esett sokaság kópében személyesíti meg. A sivatagban hasztalan keresték az oázist, a karavánszerájban rújuk borúl az éj s reményvesztetten, tompa csüggedésben gubbasztanak, midőn három tiszties bölcs tér közjük s mindegyik elmond nekik egy-egy történetet. Az egyik a könyvek harcában a biblia győzelmét rajzolja s a hitet tárja eléjük, a másik egy régi viziót mond el, melyben Isten Ádámot felvilágosítja, hogy «a legfőbb jó maga az élet» s a «végtelent a mi betölti, egy czélt követ csak: azt, hogy éljen», a legfőbb törvény pedig: szeretni mindent, a mi él. E vizióban meg van magyarázva a tudás lényege. A harmadik bölcs a humanitást tűzi az emberiség elé, mint a földi szenvedések enyhítőjét. A sokaság e szavakra új küzdelemre megerősödött folytatja útját. Az egész költeménynek alap gondolatát ez a motto fejezi ki:

Három talizánt nyujt az ég
A földi élet vándorának:
A hit, tudás s humanitás
Szövétnekül előtte állnak.
Egy czél felé visz mindenik,
Testvériség szent templomába;
Ki építésén fáradoz
S kőzójának él: nem élt hiába.

Az efféle allegorizálásnak mindig megvan az a veszedelme, hogy többé-kevésbé élettelennek látszik. Ezt teljesen elkerülni *Szalay* Károlynak sem sikerült. Gondolatai, sőt művének egyik másik részlete is, sokszor emlékeztetnek Madáchra, világnézete nem nyit új távlatokat az emberi lét nagy problémájának szemlélésére. Egyebekben a könyv kiválóan figyelemreméltó mű, egy erős intelligenciájú s a költői kifejezés eszközeivel bánni tudó ember munkája; sok nemes gondolat nyer benne költői formát s a filozófiai gondolatokat lelkes, — sokszor a szónokiassággal menő — hevület melegíti át. Nem olyan gyakori dolog nálunk manapság ennyi eszmei tartalom egy költői műben, hiba volna kellő figyelem nélkül elmenni mellette.

Tompa Mihályról egy kis füzetet közöl a «Magyar Könyvtár» legújabb sorozata *Lévay* Józseftől. Az az emléksbeszéd van benne, melyet *Lévay* a Kisfaludy-társaságban tartott *Tompáról* s a költő összes műveihez írt életrajzi bevezetés. *Lévay*

HÖMBERT CSINÁLÓ GYEREKEK.

nemcsak a ma élők, hanem a kortársak között is legjobb barátja volt *Tompának*; még miskolci diák korában kezdett levelezni a Sárospatakon iskolába járó fiatal költő-társával, a ki eleinte ugyan tartózkodó volt iránta, később azonban legjobb barátai közé fogadta s holtáig megtartotta iránta való bizalmát. Innen ered *Lévay* barátjáról írt emlékezésének közvetlen, meleg hangja s az a sok jellemző, benső részlet, melyet ő örözött meg *Tompáról*. Kimerítő életrajza meg ma is megráztat a «Virág-regék» költőjének, — *Lévay*nak ez emlékezései a legjobb s legvonzóbb dolog, a mit irodalmunkban olvasni lehet róla.

Az «Olcso Könyvtár» a Franklin-társulatnak *Gyulai* Pál szerkesztésében megjelenő vállalata két

Balogh Rezső fényképe.

SZÁNKÁZÓ GYEREKEK A BUDAI NAPHEGYEN.

Új magyar könyvek: Tassonyi Ernő: A ki a pártját keresi. Regény a selmeczi diákkéletről. Mühlbeck Károly rajzaival. Selmeczbánya, a főiskolai kör kiadása.

A sivatagban: költemény, írta Szalay Károly. Budapest, szerző sajtója. Ára 3 korona.

Oleó Könyvtár: szerkeszti Gyulai Pál. 1. Egy új asszony levelei; elbeszélés, írta ifjabb Korányi Frigyes. Ára 40 fillér. 2. Shakespeare: írta Ten Brink Bernát, németből fordította Berkovits Miklós. Ára 80 fillér. Budapest, Franklin-társulat.

Magyar Könyvtár: szerkeszti Radó Antal. 1. 441-442 sz.: Dorrit kisasszony, vigjáték három felvonásban, Dickens regénye után írta Schönthan Ferencz, németből fordította Timár Szaniszló. Kötés szám ára 60 fillér. 2. 443. sz. Léay József: Tompa Mihályról. 3. 444. sz. Wilde Oszkár: három mese, fordította Hevesi Sándor. E két utóbbi füzet ára egyenként 30 fillér. Budapest, Lampel-Wodianer kiadása.

Magyar Könyvszemle: a közoktatási minisztérium megbízásából szerkeszti Kollányi Ferencz. 1905. évfolyam, IV. füzet. (Varjú Elemér, Esztagár László, Takács Sándor cikkekkel, szakirodalmi ismertetésekkel, vegyes közleményekkel.) Budapest; kiadja a Nemzeti Múzeum Széchenyi orsz. könyvtára.

Döntőbírák. A felsőbbrendű elvi jelentőségű határozatai; jegyzetekkel ellátva kiadja a „Jogtudományi Közöny” szerkesztősége. 4-ik évfolyam III. kötet, az egész gyűjtemény 98 kötete. Budapest, Franklin-társulat. Ára 4 korona.

Vécsiné Jankovich Lujza: Török Klára házassága. Regény. Budapest, Athenaeum Részvény Társaság. Ára 3 korona.

EGYVELEG.

*Edison azt tartja, hogy az emberek nagyon sokat esznek, sokat alusznak és nem eleget dolgoznak. Ő maga két hónapig át háromszor napjában csak négy lat táplálékot vett magához. Ez az életmód szellemi erejét fokozta, a nélkül, hogy testi ereje megfogyott volna. Magától értetődik, mondja Edison, hogy nem ettem mindig egyfélélt. Nemelykor egy kávéskanál borsot, egy kis darab kaviáros kenyert, egy falat sódort, sajtot vagy rozsenyert ettem.

Edison most hatvan éves és naponta reggeli öt órától éjfélig folyton dolgozik. Reggelinél, ebédnél vagy vacsoránál öt percig szokott ülni.

*A perza sah soha és sehol ágyban nem alszik. Királyi palotákban vagy szállodákban a háló szobából az ágyat ki kell rakni, mikor aztán a sah számára a szoba közepére néhány szőnyeggel bevont párnát tesznek, e mellé pedig egy kis asztalt, melyre az angol királyi pár, továbbá a császár és a csárné fényképeit állítják. Ezeket a fényképeket a sah minden hóvá magával viszi.

*Japán ötvenszer kisebb, mint Oroszország, lakóinak száma azonban csak egy harmadrészzel kisebb.

*A svéd katonának menetelés közben nem szabad szeszest italt inni.

*London városa polgármesterei az utolsó tíz év lefolyása alatt több mint 480 millió koronát gyűjtöttek jótékony célokra.

*Halsbury lord, az angol alsó ház elnöke, ki Balfour miniszterelnökkel együtt leköszönt, évi 120 ezer korona nyugdíjat kap. Rendes évi fizetése 240 ezer korona volt.

*Egyiptom az egyetlen ország a világon, noi több a férfi, mint a nő. A khedive birodalmában 160 ezerrel több férfi, mint nő van.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: PÁLFY JÁNOS, ezimzetes kanonok, nyug. kisgömbi plébános, esperes, a zalaszentgöri kerület volt orsz. képviselője Kisgömbön 86 éves korában. Csekély plébános jövedelméből 64 év alatt összeszerzett vagyonát — 20 ezer koronát — a zalamegyei tanítókna hagyta. — BOLYÁNCUS GABRIEL, egyházkerületi görög keleti szerb esperes-plébános, életének 64-ik évében Mohácson. — BURÓ FERENCZ, székesfővárosi bizottsági tag és X. kerületi városbíró, 58 éves korában Budapest. — BOGÁCS SÁNDOR, 48-as honvéd Egerben, 78 éves korában. — WEISZ JAKAB, Miskolcz város arvaszéki iktatója, 52 éves korában. — Borsodi és katymári LATINOVICS JÓZSEF, a nyitrai római katolikus gimnázium növendéke, 17 éves korában Nyitrán. — DR. KAPU JENŐ, magyar királyi állami számvevőszéki számtiszt, 30 éves korában Ajacsióban. — GRÓF ERDŐDY XAVIER FERENCZ, magyar főrendiházi tag és titkos tanácsos Bécsben. — VERES MÁRTON, volt ispán, 48-as honvéd, százhet éves korában a torontálmezei Bocsádon. — HORVÁTH KÁROLY, gyógyszerész élete 66-ik évében Kaloecán. — SCHUBERT ANTAL, nyug. államasvati főfelügyelő 82-dik évében, Budapest. — BÁRÓ ORCZY CHERUBIN, cs. kir. főhadnagy 55 éves korában, Bécsben. — MOCSONORY JÓZSEF, ügyvéd 48/49-es honvédhadnagy 81 éves korában, Budapest. — NOVÁK SZÓTS KÁROLY 48-as honvéd Székelyudvarhelyen 72 éves korában. DR. FLAMM BERTALAN, csermői kóro orvos 54 éves korában. — METTERNICH PÁL herceg, szolgálaton kívül álló vezérőrnagy 73 éves korában, Bécsben. — SCHNEIDER BÁLINT, a szabadkai kereskedelmi és iparbank tisztviselője 49 éves korában, Párdány községben. — ÁRMANNY KÁLMÁN, posta- és táviró-segéd tiszt, Ungváron. — Hertelendi és vándornyalaki HERTELENDY FERENCZ, nyug. pénzügyi titkár, életének 71-ik évében.

STEINHÖBEL ISTVÁNNÉ, szül. Wagner Emilia 38 éves korában Budapest. — Özv. sepsiszentiványi és uzoni KISZÁL LAJOSNÉ, szül. halmágyi Froniusz Mária 84 éves korában Dicső-Szent-Mártonban. — BÁNHÉGYI ISTVÁNNÉ, szül. Quirfeldt Irma Gyulán életének 61 esztendejében. — Özv. APTAY JÁNOSNÉ, szül. Szuba Róza, 64 éves korában Verespatakon. — Özv. REISS IGONACZNÉ, szül. Schick Teréz 88 éves korában Budapest.

Szerkesztői üzenetek.

Décece. Bármelyik könyvkereskedő abban a városban pontosabb felvilágosítást adhat, mint mi; az általa ajánlott könyvek közül azt tessék kiválasztani, a mely legújabb és legkelendőbb.

A fogoly álma. Fialatos lelkesedés, fiatalos romantika és fiatalos naivitás.

Csek egy leányt szerettem. Minden nap. Vannak mind a kettőben szép sorok, őszinte érzés ömlik el rajtuk. — mégse igazi költői munkák, a költői egyéniség ereje hiányzik belőlük.

Finn népdalok. Efféleket lapunkban közölni csak akkor érdemes, ha igazán szép, jellemző dolgok, művészi fordításban. A beküldött dalokra e követelmények egyike sem áll teljesén.

Cita mors ruit. Ha már fordítunk, igyekezzünk az idegen népek költészetének legjavát fordítani; közönszerű dolgok fordításának irodalmunk szempontjából nem sok értelme van.

Egy öngyilkos fiatal leánya sírjánál. Kedves dolog az a meleg részvét, mely versoraiból ömlik, csak az a baj, hogy nem sugallt megkapó, eredeti költői gondolatokat.

Corday Sarolta a kivégzés előtt nem predikált ily nagyhangú üres pártoszszal. Többi verseiben is több a nagy szó, mint a szép tartalom.

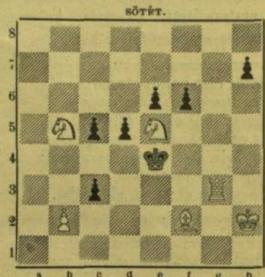
A pusztán. Ezek a népköltészetű motívumok már nagyon el vannak kopátva, nem frissít fel őket még az oly jól cselegő, magyaros megírás sem, mint ez.

Ha bánata van szivednek. Nincs az az iskolázott, némi irodalmi műveltségű ember, a ki ilyen dolgot meg ne tudna egy kis gyakorlattal és igyekezettel írni. Máltán várunk el ennél többet attól, a ki költő akar lenni.

Nem közelhetők továbbá: Nem fogadott. Patak partján. Boldog órák stb. — Hozzá! — Lélekvándorlás. Találkozunk stb. — Bojtár bája. Az én öreg bátyám.

SAKKJÁTÉK.

2470 számú feladvány. Schuster Zsigmond Budapest.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2453. számú feladvány megfejtése Palkoska E-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Vc2-f2 ... Bg6-g4 (a) 1. ... Hf6-g4 2. Fd5-f4 ... Kh5-h4 2. Fd5-f4 ... Hg3-f5 (b) 3. Ba5-h5 ... mat. 3. Vf2-f5 ... mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csongorban: Németh Péter. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Fekertén: Kintzig Róbert. — Kecskemén: B. I. D. — A Budapesti Sakk-kör és a Charousek Sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 3-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Az igaz barát megbecsülhetetlen kincs.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Foulard selyem. 63 król 3 ft 70 krig méterenként blonok és ruhákra való. Barmént, és elvámolva a házhöz küldve. Gazdag mintaválaszték azonnal. Selyemgyár Henneberg Zürich.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Gyermekek- és életbiztosító intézet. Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. Alapították 1863. Folyó év január havában 1.297.200 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1.121.000 K értékű új biztosítási kötvény állítottat ki. Biztosított összegek fejében folyó év január havában 57.468 K 57 f. és az intézet fennállása óta 10.223.372 K 87 f. fizetett ki.

Ezen intézet a gyermek- és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelősebb díjtelek és legelőnyösebb feltételek mellett. Budapest IV., Eskü-út 6. Klótid pal. AUTOMOBIL. Már kalap és sapka különlegességek Árjegységek kútköték. 11005

Salvator. Természetes vasmentos Lithion-forrás kitűnő hatású. vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál, vizeleti nehézségeknel, csukorbetegségeknel a légző- és emésztési szervek hurutainál. Bilepésztés n főraktár Edesky L. urnál.

Hogy ESZMÉNYI KEBELT elérhessen, használja ön a: PİLULES ORIENTALES-t, melyek rövid idő alatt a kiálló nyak és vállcsontokat eltűntetik, a kebelét teljesen erősítik és ismét helyreállítják, a derekának pedig állandóan kezes embonpoint adnak, a nélkül, hogy a derekat megnagyobbitanák. A PİLULES ORIENTALES az egészséget mindenkor előmozdítják és legérzékenyebb váratok mellett is bevehető, fiataloknak általánosan, mint háigyek által, a kilenek keble a szilárdítoget elvesztette vagy azt soha sem bírta. Körülbelül kéthavi könyvű kezelés. Egy doboz ára utasítással K 6.45, bérmentve, utasítással K 6.75. J. Ratié, Pharmacia, 5, Passage Vardan, Paris. Ausztria-Magyarország részére: Török József gyógyszerész. Budapest, Király-utca 12. 11469

RÉVE D'OSSIAN. PARFUM PÉNÉGRANT. LLEGRAND. 11, Place de la Madeleine, PARIS. LOTION-SZAPPAN-KIVONAT RIZSPOR. Kapható minden nagyobb csegnél.

Aki kitűnő étvágyfokozó asztali italt óhajt, Aki gyenge, lábadozó Aki ideges, álmatlan, Aki verszegény, Aki sovány, Aki szceptat, Aki tüdőbeteg ne mulassza el saját érdekében a kitűnő hatásának elismert

MERCULES maláta-tápsör különlegességét inni. Kellemes ízű, barmédjót adó, nem romlik. Kapható minden nagyobb csemege-, flaszter-kereskedésben, kávéházban, vendéglóban és a Heroules Söröződe széküldésel tetapán. Budapest, VII., Bethlen-tér 3/6. Telefon 63-67. — Árjegyzék ingyen és bérmentve. Vidékre postán küldünk s k. próbaküldeményt 6 üveg utavettél. -vasuti szállítási- teli csomagolásban.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti szinét adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTAN BELA gyógyszerárában, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétátér-ntoza sarkán. 11886

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapest Egyetem-utca 4. szám.

Mach-féle szabad. egészségi nadrágtartók. Ezek egészségessé és kényelmessé teszik a nadrágviseletet, mivel a legegyszerűbb és legkényelmesebb módra készült. Különösen előnyös abban, ha minden nadrághoz egy készlet tartalek-kengyelűt (2. ábra) szakkadnak le. Az öltözködés is gyorsabban végezhető. Különös előny van abban, ha minden nadrághoz egy készlet tartalek-kengyelűt (2. ábra) 10 kr-ért szerzik be és azokat nadrághoz tartóval használják. Ha a nadrág három ily kengyelen fel lesz akasztva, önsúlya által kismal és megtartja szinét. Ha új nadrágot szerzünk, varassunk arra a szabvány gombok helyett ingyen Mach-féle szinórolat (4. ábra), mi kizárja a gombelvezést; a nadrág pedig úgy fog, mint az a 3. ábrán látható. Gyáram a legmodernebb gépjárműre van berendezve. Nagy mennyiségben csak nadrágtartókat gyártok. Az okoskeri gyártás pedig arra képesíti, hogy jobb minőségű és a közönségeseknél 25%-al olcsóbb nadrágtartókat szállíthatok. Cs. kir. szab. nadrágtartó-gyár FR. MACH, BRÜNN.

Mme Sarah Bernhard Páris. írja Leichter úr! Szerencsés vagyok Önnek csodálatos gyártmányairól köszönetet mondhatni. — Sohasem fogok többé más színházi illusztrációkat használni és Párisból is Önökhöz fogom inténi megrendeléseimet. A fényes elismerés nagy dicsősége a Leichter-féle arczporoknak és széplőszereknek. Különösen ajánlom: Leichter-féle sár-arczpor Leichter-féle Hermelin-arczpor Leichter-féle Aspasia-arczpor. Kifűnő arczporok ezek a mindennapi használatra; nem látni, hogy az arcz be van porozva, sőt az arcz oly szépségre nyer általuk, mit az egész világ megcsodál. Mindenütt kapható, de csak zárt szelenczében. Kérjünk mindig Leichter-félt. L. Leichter, a kir. színház szállítója, Berlin, Schützenstr. 31.

Technikum Mittweida. Igazgató: A. Holtz, tanár. (Száz királyi.) Magasabb technikai tanintézet elektro- és gépészmérnök, technikus és művezető kiképzésére. Gazdagon felszerelt elektro-techn. és gépjárat. Laboratorimok. Gyári tanulmányok. 3610 hallgató a 36 lakóházban. Program stb. ájtalanul a titkarság által.

Rozsnyay Pepsin bora. Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen. Étkészés közben véve, megóvja a gyomortelheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill. Egy postacsomag 6 üveggel 19 kor. 32 fill. franko küldve. Kapható: Török József gyógyszerárában Budapest, valamint a készítőnél: 10888 ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárában, ARAD, Szabadság-tér.

MECHODÍTOTTUK A VILÁGOT! UNDERWOOD. A világ minden részén elterjedt az Underwood gépjárat. A világ minden részén elterjedt az Underwood gépjárat. A világ minden részén elterjedt az Underwood gépjárat. A világ minden részén elterjedt az Underwood gépjárat.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapest (IV., Egyetem-utca 4.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A VADÁSZTAT MESTERE.

Onképző gyakorlati utmutatás a vadászat kedvelői számára vagyis rövid foglalatja mindazon elméleti szabályoknak, melyek megtanulása s megtartása mellett a vadászatot bárki a siker gyönyörével gyakorolhatja.

Saját és egy ötven éves vadász tapasztalataiból s jeles kűtfők nyomán írta CSERSZILVÁSY ÁKOS (Vajda János). Negyedik, átdolgozott és bővített kiadás. — Mellékletül a vad-nyomok ábrázolása. Ara köve 2 K.

Férföltönyt divatos szabással, gyapjúszőrből készült szövetek után finom kivitelben 25 kor-ért LICHTMANN SANDOR szabómester, 11090b Budapest, Rottenbiller-u. 4B. I. emelet. Vidékre minták bérmentve.

Dr. Gölis-féle emésztő-por (1857 óta kereskedelmi cikkk.) Etréndi szer, kitűnő hatása van a különösen nehezen emészthető ételek földolására, valamint az általános emésztésre és így a test táplálására és erősítésére is. Naponta kétszer használva, evés után egy kávéskanálnyi téve a nyelvre s a szokásos itallal leöblítve, kedvező befolyást gyakorol a hiányos emésztés következtében fellépő jelenségeknel, minők: gyomorgégés, nyálkaképződés, székrekedés, aranyeres bántalmak, altesti pangás stb. Ásványvíz-gyógyomódnál mint elő- vagy utókurára, vagy epidejűleg a gyógyomóddal kitűnő hatást fejt ki. Minden doboznak dr. Gölis pecsétjével és a bejegyzett védjeggyel kell lezárva lenni s mindenkor határozottan dr. Gölis-féle emésztő-por kéréndő a vétel alkalmával. Egy nagy doboz ára 2 K 52 fillér, egy kis doboz ára 1 K 68 fillér. Dr. Gölis-féle egyetemes emésztő-por központi széküldése: Bécs, I., Stefansplatz 6. (Zweithof). — Főraktár: Török József gyógyszerárában, Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-út 26. szám.

5 frtért
szétküld utánvét mellett az
Orsz. Postóruház
Budapest, Rottenbiller-u. 4B.
1. emelet.
egy férfifűtőnyre 3 mé-
ter finom fekete, sötétkék,
szürke vagy barna angol
gyapjuszövetet.

SCHICHT-szappan

(„Szarvas“ vagy „Kules“-szappan).

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan.
Ment mindennemű káros alkatrészekről.

Mindenütt kapható.

11149

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht“ névvel és a „Szarvas“ vagy a „Kules“ védjeggyel legyen ellátva.

Amputáltak!

A Keleti-féle műlábak és műkezek a legjobbak és legtekintélyesebbek!

A csont megsebesülése
ki van zárva!
Elegáns és könnyű járás!
Több évi jóállás!!!

10956

Keleti J. orthopédiai műintézete jótállás és legolcsóbb gyári árak mellett készít a legtekintélyesebb techn. kivitelben.

Műlábak és műkezeket
Ferdenőttek részére műfűzőket, egyenestartókat, járő és támogépéket stb. a chirurgia legmodernebb elvei szerint. Kévéshé vagyonosak nagy árendgödnyében részesülnek.
Betegtoló kocsik rokkantak és lábadozók számára gyári árak mellett, nagy választékban!

Képesárjegyeket ingyen és bérmentve küld
KELETI J. orvosi műszergyár
Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. szám,

GERMANDRÉE
PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN ÉS TABLETTÁKBAN
Francia szabadalom. A szépség útja, ideális illattal feltöltött liliomszappan és diszkrét. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és bide színi ad.
1900 évi Párisi Világkiállítás: **ARANYÉREM**
MIGNOT-BOUCHER, 49, Rue Vivienne, PARIS.

BELICZAY BÉLA

mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő
Budapest, VII., Csányi-utca 3.
(Saját házában.) 11431

Raktárában kapható saját készítményű finom mézeskalács, fehér és díszített viaszgyertya, méz, fehér és sárga viasz, legjobb minőségű viaszmasz kicsinyben
Telefon 29-05. és nagyban. Telefon 29-05.

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, román kir. és horvát fejedelmi szállító, körgyógyszerész Bécs melletti Korneuburgban.

KWIZDA féle Restitutions-fluid
csász. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill. 40 év óta az udvari állatokban, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő- és művelésű, haak me-revségénél stb. az idomlásnál kiváló munkára képesíti a lovakat.

Kwizda-féle Restitutions fluid
csak a mellékelt véd-jeggyel valódi. Képes árjegyeket ingyen és bérmentve forak-tár Török József gyógyszert., Budapest, Király-u. 12., Andrassy-ut 26.

frt 1.50
Roskopf-rendszer
frt 1.50
Svájci Roskopf-rendszer
Arany-dobblé (aranyhoz hasonló) 2.25
Roskopf-patent 3.50
Ezüst remont. órák 3.-
Kettős fedéllel 4.-
Három erős fedéllel 5.-
Omega-précis órák 8.50
Maximeter-órák 9.-
Schaffhauser órák 18.-
Ezüst páncélláncok 1.-
14 kar. arany páncéllánc 10.-
14 kar. arany órák 8.-
14 kar. arany gyűrűk 2.-

Verseny-ébresztő 19 cm. 1 frt.
Helios-ébresztő 1.50
Éjjeli világító 1.58
Kettős haranggal 2.-
Ingaórák, 71 cm. magasak 3.50
Toronyújszóval 4.50
Zenével 3.50
Schwarzgwaldi kakukkal 2.50
3 évi íráshel jótállással. Szétküldés utánvétel.
Meg nem felelő hat hónapon belül a pénz visszakiutdik vagy kicserélés megegyeztetik

MAX BÖHNEL, óras
Wien, IV., Margarethenstr. 38.
Nagy (1000 képes) árjegyzék ingyen és bérmentve.

Csak „SICULIA“ névvel ellátott üvegek valódiak.
A Málnási „SICULIA“ forrás-víz
a sós savanyuvizek királya.
Sziklarétegeken átfurt ártézi-forrás.
A gyomorégést rögtön megszünteti. Páratlan étvágygerjesztő. Azonnal ható különlegesség a gege, tüdő, torok, gyomor, vese, hólyag hurutos bántalmait ellen. Korányi, Kéty, Tauszk, Riegler tanár urak szakvéleményei a MÁLNÁSI Siculia forrást a kontinens legdusabb természetes alkalis sós savanyuvizének minősítik. — Magyarországi forrástár: **Brázay Kálmán** BUDAPEST, József-körút 37.
Kapható minden gyógyszertárban, drogna- és fűszerkereskedésben. TELEFON 39-46.

ALASSA
féle valódi angol ugorkatej gyors és bámulatos hatású szépítő-szer.

Senmi ártalmas anyagot nem tartalmaz 2-3-szori bekenés után tiszta fiatal arcuk lesz, szeplő, májfolk ráncok elmulnak és szépségiket megtarthatják, ápíthatják, növelhetik. Egy üveg ára 2 k.
Ugorka-Cremo 2 kor.
Füszertár: **Balassa Kornel** déli hely: **József-körút, Budapest-Erzsébetfalva.**

Sok millió előkelő urhölgy használja a világhírű Földes-féle
MARGIT-CREMET,
mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépít. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfolk, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy üveg elhasznála után erről mindenki meg fog győződni
Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógysz. Arad.** Budapesti forrástár: **Török József** gyógysz. Király-u. 12 és Andrassy-út 29. Kapható minden gyógyszertárban.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a **MELANOGENE** fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11284
Ára 2 korona 80 fillér.

VASÁRNAPI UJSÁG
7. SZ. 1906. (53. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 18.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 10 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A Világkrónika-val negyedévenként 10 fillérrrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldji is csatolandó.

A VÁROSLIGETI JÉGEN. — CSERNA KÁBOLY RAJZA.